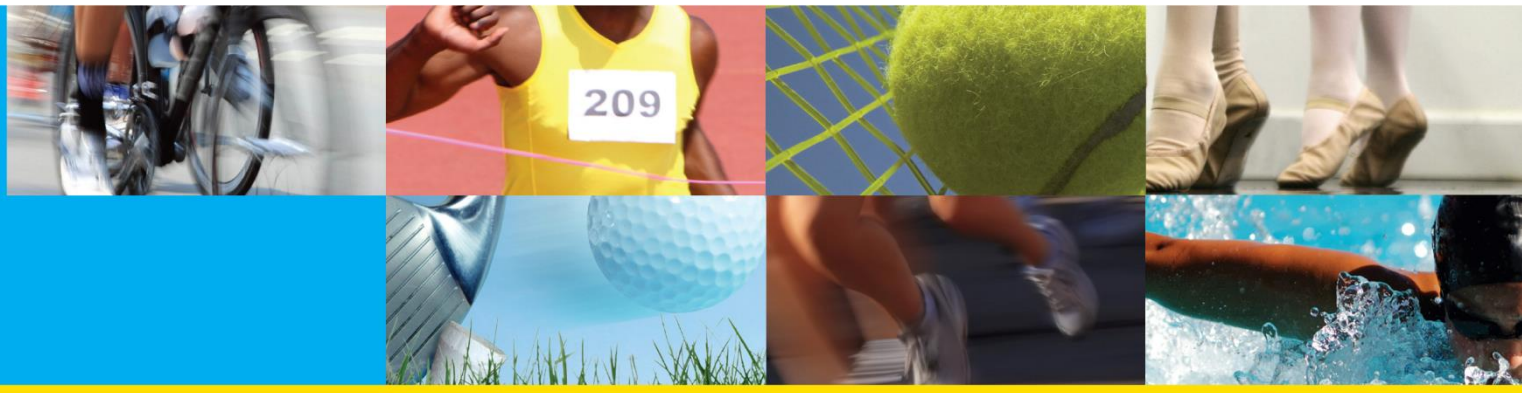
mulier instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Borging Sportimpulsprojecten rondes 2012 en 2013

Linda Ooms

Vera Scholten

Caroline van Lindert

Borging Sportimpulsprojecten rondes 2012 en 2013

in opdracht van ZonMw

Linda Ooms
Vera Scholten
Caroline van Lindert

© Mulier Instituut
Utrecht, augustus 2017

***Mulier** Instituut*
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting **7**

1. Achtergrond **9**
1.1 Inleiding 9
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen 10

2. Methode **13**
2.1 Online enquête 13
2.2 Verdiepende interviews 15

3. Resultaten **17**
3.1 Achtergrondkenmerken projecten 17
3.2 Borging sport- en beweegactiviteiten 18
3.3 Borging sport- en beweegdeelname deelnemers 25
3.4 Borging samenwerking 27
3.5 Borging kennis en expertise 30
3.6 Belangrijkste opbrengsten Sportimpuls 31
3.7 Bevorderende en belemmerende factoren borging 32

4. Conclusies en aanbevelingen **35**

5. Referenties **41**

Bijlage 1 Vragenlijst **43**

Bijlage 2 Interviewschema groepsinterviews **55**

Bijlage 3 Interviewschema telefonische interviews **59**

Bijlage 4 Tabel 3.1 volledig overzicht **61**

Bijlage 5 Tabel 3.3 volledig overzicht **63**

Samenvatting

Sinds 2012 kunnen lokale sport- en beweegaanbieders via de Sportimpulsregeling tweejarige financiële ondersteuning ontvangen bij het opzetten van lokaal vraaggericht sport- en beweegaanbod. Het doel van de Sportimpuls is om een hogere en vooral duurzame sport- en beweegdeelname te bereiken. De regeling is gericht op mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of dreigen te stoppen met sporten en bewegen. In dit onderzoek staat de borging centraal van de 339 Sportimpulsprojecten die in 2012 en 2013 zijn gestart: *Wat is er nog over van de Sportimpulsprojecten uit ronde 2012 en 2013 na afloop van de tweejarige projectperiode?* Hierbij is gekeken naar verschillende aspecten van borging, namelijk de borging van opgezette sport- en beweegactiviteiten, financiën, opgezette samenwerkingsverbanden, structurele sport- en beweegdeelname van deelnemers en opgedane kennis en expertise. Data zijn verzameld via een online enquête onder de hoofdaanvragers (n=178, respons= 53%) en verdiepende interviews (n=10) met projecten die zijn voortgezet en die zijn gestopt.

Samengevat is de Sportimpuls voor de meeste ondervraagde projecten een echte 'impuls' geweest, waardoor nieuwe samenwerkingsverbanden zijn opgezet, nieuw sport- en beweegaanbod is gerealiseerd en kennis en ervaringen zijn opgedaan met het opzetten en uitvoeren van het project. Dit zijn zaken, die zonder deze 'impuls', niet van de grond zouden zijn gekomen. Voor de meeste ondervraagde projecten zijn (een deel van) de opgezette activiteiten en samenwerkingsverbanden gecontinueerd. Daarnaast heeft grotendeels borging van kennis en expertise plaatsgevonden. Een gebrek aan borging van financiën is de belangrijkste reden voor het niet continueren van activiteiten. Verder blijft de borging van de sport- en beweegdeelname van met name kwetsbare doelgroepen achter. Samenwerkingsverbanden die voor alle betrokken partijen wat opleveren, planmatig en vraaggericht werken én enthousiaste projectleiders, uitvoerders en deelnemers bevorderen de borging van de activiteiten. Om de borging van huidige en toekomstige Sportimpulsprojecten te bevorderen, is het onder andere van belang om tijdens de projectperiode aandacht te besteden aan borging, de opzet van duurzame samenwerkingsverbanden te (blijven) stimuleren en ervoor te zorgen dat financiele borging al voor de start van een project wordt meegenomen.

1. Achtergrond

In dit hoofdstuk wordt de achtergrond van de Sportimpulsregeling uitgelegd en worden de doelstelling van het onderzoek en de bijbehorende onderzoeksvragen besproken.

1.1 Inleiding

Voldoende bewegen is belangrijk voor het bevorderen en in stand houden van een goede gezondheid (WHO, 2011). Een derde van de Nederlandse volwassen bevolking en iets meer dan de helft van de jeugd beweegt echter onvoldoende. Deze mensen hebben een verhoogde kans op het krijgen van allerlei gezondheidsproblemen (Bernaards, 2013; WHO, 2011).

Met het programma Sport en Bewegen in de Buurt (SBB) wil het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) bijdragen aan een gezonde en actieve samenleving door mensen meer kansen te bieden om te sporten en bewegen. De gezonde keuze moet de gemakkelijke keuze worden. Het programma is gestart in 2012 en loopt door tot en met 2018. De centrale doelstelling van het programma is dat voor iedere Nederlander passend sport- en beweegaanbod in de buurt aanwezig is dat veilig en toegankelijk is (VWS, 2015). Een belangrijk onderdeel van dit programma, naast de inzet van buurtsportcoaches[1], is de Sportimpuls. Sinds 2012 kunnen lokale sport- en beweegaanbieders via de Sportimpulsregeling tweejarige financiële ondersteuning ontvangen bij het opzetten van lokaal vraaggericht sport- en beweegaanbod. Het doel van de Sportimpuls is om een hogere en vooral duurzame sport- en beweegdeelname te bereiken. De regeling is gericht op mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of dreigen te stoppen met sporten en bewegen.[2] Naast deze 'reguliere' Sportimpulsregeling hebben sport- en beweegaanbieders sinds 2013 ook de mogelijkheid, samen met partijen uit de (jeugd)gezondheidszorg, een aanvraag in te dienen voor de Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht (KSG). De focus lag in eerste instantie op het ontwikkelen van sport- en beweegaanbod voor de doelgroepen 0- tot 4-jarigen en 12- tot 18-jarigen met (risico op) (ernstig) overgewicht en hun ouders. Vanaf 2017 is de doelgroep 4- tot 12-jarigen met (risico op) (ernstig) overgewicht ook toegevoegd aan KSG.[3]

Uit de monitoring van het programma SBB komt naar voren dat projecteigenaren en samenwerkingspartners over het algemeen tevreden zijn over de Sportimpuls als regeling. Dit betreft de aanvraagprocedure en het verloop van het project zelf, waaronder de samenwerking binnen het project. Het blijft lastig om uitspraken te doen over de resultaten van de Sportimpulsprojecten. Keer op keer blijkt dat de borging van de projecten een aandachtspunt blijft, terwijl dit binnen de aanvraagprocedure wel een van de kwaliteitseisen is (Boers et al., 2016; Van Lindert et al., 2016).

[1] De buurtsportcoach heeft de taak om meer mensen te laten sporten en bewegen in de buurt. De buurtsportcoach legt de verbinding tussen sportaanbieders en welzijn, gezondheidszorg, jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs. Een buurtsportcoach kan in dienst zijn van een gemeente, maar ook van een school, vereniging of stichting. De gemeente voert de regie over de inzet van buurtsportcoaches en krijgt hiervoor financiële ondersteuning van de Rijksoverheid. Zie: http://www.sportindebuurt.nl/buurtsportcoaches/wat-zijn-buurtsportcoaches/

[2] http://www.sportindebuurt.nl/sportimpuls/sportimpuls-regulier/index.html

[3] http://www.sportindebuurt.nl/sportimpuls/sportimpuls-kinderen-sportief-op-gewicht/

Onder borging wordt in het huidige rapport verstaan: 'Het vasthouden van wat is gerealiseerd of bereikt'.[4] Belangrijke onderdelen van borging zijn (Aalbers, 2016; Oranje Fonds & Kenniscentrum Sport, 2016; Zeinstra & Van der Velden, 2015):

- Borging van activiteiten: wat hebben de Sportimpulsprojecten nu concreet opgeleverd aan structurele sport- en beweegactiviteiten?
- Borging van financiën: hoe worden de sport- en beweegactiviteiten na afloop van de subsidieperiode gefinancierd?
- Borging van sport- en beweegdeelname van deelnemers: zijn deelnemers blijvend aan de activiteiten verbonden, doorgestroomd naar duurzaam sport- en beweegaanbod of blijven zij zelfstandig actief?
- Borging van de samenwerking: zijn de opgezette samenwerkingsverbanden voortgezet?
- Borging van kennis en expertise: hoe blijft de opgebouwde kennis en expertise behouden?

Bij dit onderzoek staat de borging van de Sportimpulsprojecten die in 2012 en 2013 zijn gestart centraal.

- In 2012 betreft dit 173 reguliere Sportimpulsprojecten. Deze projecten zijn in de loop van 2014 afgerond.
- In 2013 betreft dit 146 reguliere Sportimpulsprojecten en 20 KSG-projecten. Deze zijn in de loop van 2015 afgerond.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is: *inzicht krijgen in de mate waarin en de wijze waarop de Sportimpulsprojecten uit de ronde 2012 en 2013 na afloop van de tweejarige projectperiode zijn geborgd en wat daarin belemmerende en bevorderende factoren zijn, ten einde aanbevelingen te formuleren voor het verbeteren van de randvoorwaarden/mogelijkheden voor borging bij lopende en toekomstige Sportimpulsprojecten.*

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van ZonMw. ZonMw is betrokken bij de aanvraagprocedure van Sportimpulsprojecten, bewaakt de voortgang van lopende Sportimpulsprojecten en ondersteunt deze projecten in de uitvoering. De resultaten van het onderzoek bieden ZonMw en andere partijen, die betrokken zijn bij de ondersteuning van Sportimpulsprojecten, input voor het bijstellen van projecteisen, randvoorwaarden en ondersteuningsmogelijkheden specifiek gericht op borging. Voor VWS biedt het onderzoek inzicht in wat de afgeronde projecten hebben opgeleverd en wat daarbij beïnvloedende factoren zijn. Op deze manier kunnen de resultaten bijdragen aan bijstelling van het overheidsbeleid.

[4] Zie: http://www.nisb.nl/themadossiers/borging-van-lokale-sportinitiatieven/achtergrond.html

De centrale onderzoeksvraag is: *Wat is er nog over van de Sportimpulsprojecten uit ronde 2012 en 2013 na afloop van de tweejarige projectperiode?*

Hiervan afgeleid zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. In welke mate en hoe zijn de activiteiten die uit de projecten zijn ontstaan na afloop (financieel) gecontinueerd?
2. In welke mate en hoe zijn de deelnemers structureel blijven bewegen na afronding van de projectperiode?
3. In welke mate en hoe zijn de samenwerkingsverbanden, die als gevolg van de projecten zijn ontstaan, na afloop voortgezet?
4. In welke mate en hoe is er sprake van borging t.a.v. opgedane kennis en ervaringen?
5. Welke belemmerende en bevorderende factoren spelen een rol bij de borging van de projecten?

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven, gevolgd door een beschrijving van de resultaten in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 sluit af met de belangrijkste conclusies van het onderzoek en een aantal aanbevelingen om de borging van de Sportimpulsprojecten te bevorderen.

2. Methode

Voor dit onderzoek zijn via een kwantitatieve en kwalitatieve methode data verzameld, in de vorm van een online enquête en verdiepende interviews bij afgeronde Sportimpulsprojecten uit de rondes van 2012 en 2013. Beide deelonderzoeken worden hieronder toegelicht.

2.1 Online enquête

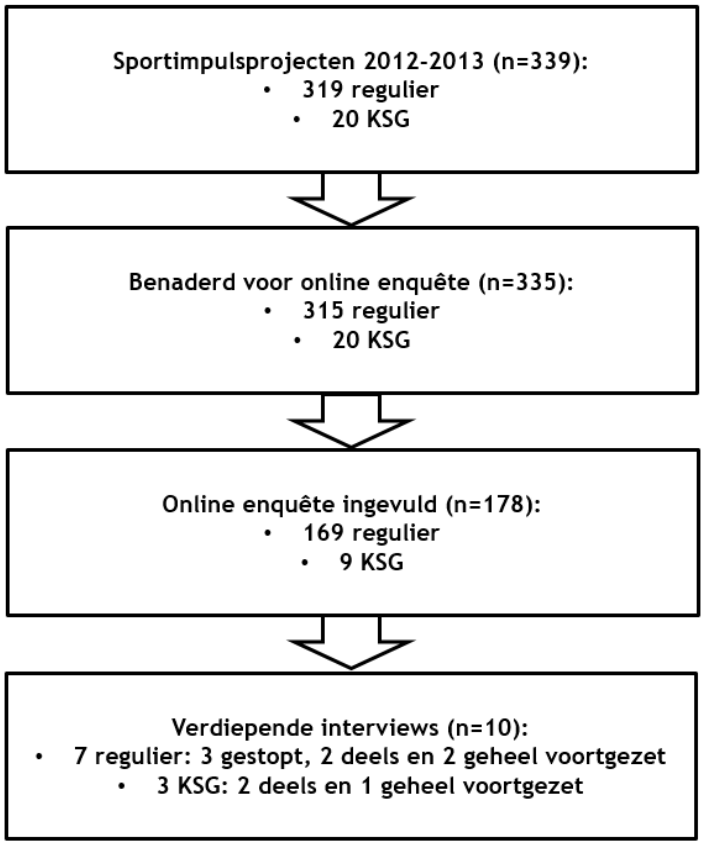
In samenspraak met ZonMw is een online enquête ontwikkeld. Bij het opstellen van de vragen is rekening gehouden met de borgingscriteria, die in de aanvraagprocedure van de Sportimpuls (ronde 2012 en 2013) staan. Daarnaast zijn borgingsaspecten, die uit eerder onderzoek naar voren zijn gekomen, meegenomen (o.a. Aalbers, 2016; Oranje Fonds & Kenniscentrum Sport, 2016; Zeinstra & Van der Velden, 2015). In dit onderzoek wordt gekeken naar borging van:

- activiteiten/aanbod;
- financiën;
- sport- en beweegdeelname van deelnemers;
- samenwerking;
- kennis en expertise.

Verder is gevraagd naar factoren die een bevorderende dan wel belemmerende rol spelen bij de borging van de projecten en of de respondent bereid was deel te nemen aan een (diepte)interview (zie bijlage 1 voor de vragenlijst).

Voor het invullen van de enquête zijn de hoofdaanvragers van de afgeronde Sportimpulsprojecten uit ronde 2012 en 2013 benaderd. De hoofdaanvrager is altijd een lokale sport- en beweegaanbieder, bijvoorbeeld een vertegenwoordiger van een sportvereniging of fitnesscentrum. De hoofdaanvrager heeft de Sportimpulsaanvraag gedaan samen met andere lokale partners, zoals een gemeente en andere sport- en beweegaanbieders. ZonMw heeft een adressenbestand aangeleverd met contactgegevens van in totaal 319 reguliere Sportimpulsprojecten en 20 KSG-projecten. Vier reguliere Sportimpulsprojecten konden vanwege het ontbreken van juiste contactgegevens niet meer worden benaderd. De vragenlijst is daarom in maart 2017 uitgezet onder 335 hoofdaanvragers. Hierbij ontvingen de hoofdaanvragers een e-mail met uitleg over het onderzoek en een link naar de online vragenlijst. Om de respons te verhogen is een week later een herinneringsmail verstuurd. De vragenlijst is ingevuld door 178 hoofdaanvragers (respons 53%; zie figuur 2.1).

Figuur 2.1 Stroomdiagram Sportimpulsprojecten in onderzoek

Voor 157 Sportimpulsprojecten uit 2012 en 2013 (47%) is de online enquête niet ingevuld. Tussen de geïncludeerde projecten en niet-geïncludeerde projecten (non-respons) zien we geen significante verschillen naar startjaar van de projecten. Bij de niet-geïncludeerde projecten is het percentage projecten met een budget hoger of gelijk aan € 90.000,- significant hoger (zie tabel 2.1). Voor de meerderheid van de non-respondenten is niet bekend waarom zij de vragenlijst niet hebben ingevuld. Twee hoofdaanvragers gaven per e-mail aan dat de projectactiviteiten geheel zijn gestopt en drie antwoordden dat zij niet meer bij het project zijn betrokken.

Tabel 2.1 Geïncludeerde projecten en niet-geïncludeerde projecten (non-respons), startjaar en budget (in procenten)

	Projecten waarvoor online enquête is ingevuld (n=178)	Non-respons (n=157)
Startjaar		
2012	47	55
2013	53	45
Budget		
< € 90.000,-	77	63
≥ € 90.000,-	23	37*

* Significant (p< 0.01) verschil tussen geïncludeerde en niet-geïncludeerde projecten.

2.2 Verdiepende interviews

Ter verdieping is op basis van de resultaten van de online enquête een selectie gemaakt van tien projecten die voor de verdiepende interviews zijn benaderd. Hierbij zijn de volgende aspecten meegenomen: toestemming van de respondent om te benaderen voor een interview, soort subsidieregeling (regulier vs. KSG) en mate van voortzetting van de activiteiten (geheel, deels, gestopt; zie figuur 2.1). Vervolgens is een selectie gemaakt op basis van verschillende soorten typen aanbieders, doelgroepen en aangeboden activiteiten. In tabel 2.2 zijn de kenmerken van de geselecteerde projecten weergegeven.

Tabel 2.2 Geselecteerde projecten voor verdiepende interviews

Project	Sport-impuls	Voortzetting activiteiten	Type aanbieder	Doelgroep	Methode interview	Aantal geïnterviewde personen
1	Regulier	Gestopt	Sportvereniging	Jeugd	Telefonisch	1
2	Regulier	Gestopt	Sportvereniging	Ouderen	Telefonisch	1
3	Regulier	Gestopt	Sportschool/ fitnesscentrum	Volwassenen	Telefonisch	1
4	Regulier	Deels	Sportvereniging	Chronisch zieken, Mensen met een verstandelijke beperking, Jeugd, Ouderen, Volwassenen	Op locatie	3
5	Regulier	Deels	Sportschool/ fitnesscentrum	Mensen met een verstandelijke beperking, Jeugd	Op locatie	2
6	Regulier	Geheel	Commerciële sportaanbieder	Jeugd, Volwassenen, Ouderen	Op locatie	5
7	Regulier	Geheel	Sportvereniging	Jeugd, Volwassenen, Ouderen	Op locatie	7
8	KSG	Deels	GGD	Jeugd 12-23	Op locatie	2
9	KSG	Deels	(Sport)fysiotherapeut	Jeugd 12-23	Op locatie	2
10	KSG	Geheel	(Sport)fysiotherapeut	Jeugd 0-4	Telefonisch	2

Voor projecten waarbij de activiteiten deels of geheel zijn voortgezet, zijn groepsinterviews op locatie gehouden (2 tot 7 personen). Hierbij was altijd de hoofdaanvrager aanwezig, vaak samen met de belangrijkste samenwerkingspartner(s) zoals sportvereniging, buurtsportcoach, gemeente of commerciële sportaanbieder. Eén project vormde hierop een uitzondering. Met de hoofdaanvrager en belangrijkste samenwerkingspartner van dit project zijn telefonische interviews gehouden. Indien de projectactiviteiten geheel waren gestopt, is alleen een telefonisch interview met de hoofdaanvrager gehouden.

Tijdens de interviews is dieper ingegaan op de mate waarin de activiteiten zijn voortgezet en welke factoren hierbij een rol spelen. Hiervoor is in samenspraak met ZonMw een interviewschema ontwikkeld, dat vooraf naar de geïnterviewden is opgestuurd (zie bijlage 2 en 3). Gezien de diversiteit

van de projecten is geen dataverzadiging opgetreden. De interviews zijn uitgevoerd in de periode mei tot en met juli 2017 en duurden gemiddeld een uur en een kwartier (groepsinterviews) en een half uur (telefonische interviews). Alle interviews zijn opgenomen met een digitale geluidsrecorder en in een verslag uitgewerkt.

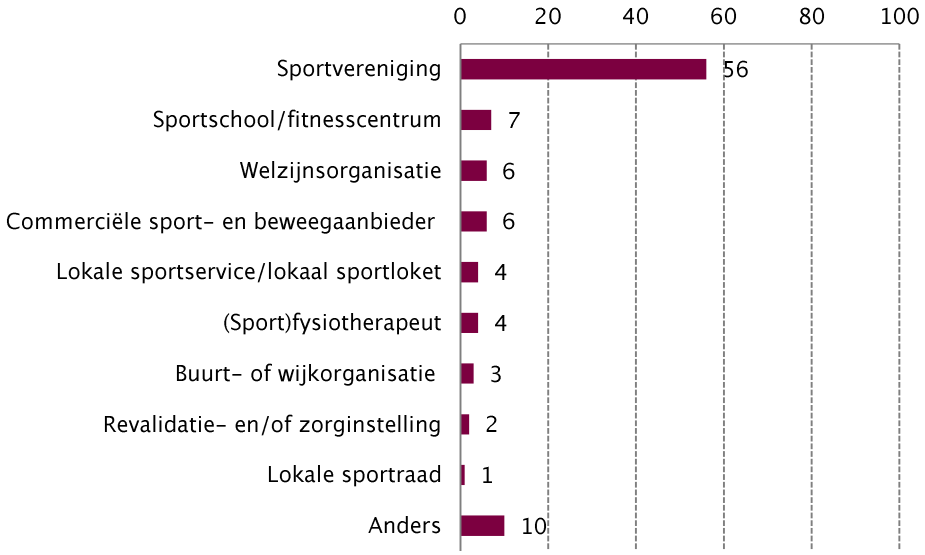
3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de online enquête en de verdiepende interviews beschreven. De resultaten van de verdiepende interviews dienen hierbij als extra toelichting en/of reflectie op de resultaten van de online enquête. Vanwege het lage aantal KSG-projecten, wordt binnen de resultaten geen onderscheid gemaakt tussen 'reguliere' en 'KSG' Sportimpulsprojecten.

3.1 Achtergrondkenmerken projecten

De online enquête is het meest (56%) ingevuld door vertegenwoordigers van sportverenigingen, gevolgd door de 'anders' categorie (10%). Binnen deze categorie vallen bijvoorbeeld sportstichtingen (zie figuur 3.1). Tijdens de interviews is ook gesproken met sportverenigingen, maar verder voornamelijk met mensen vanuit de zorg (fysiotherapeut, huisarts, jeugdarts en GGD-medewerker). Verder sloten bij de interviews medewerkers van commerciële sportaanbieders, de gemeente (beleidsmedewerker en buurtsportcoach) en het onderwijs aan.

Figuur 3.1 Type sport- en beweegaanbieder (in procenten, n=178)

De sport- en beweegaanbieders bieden verschillende takken van sport aan. Voetbal (22%), fitness (in een groep, binnen; 20%) en gymnastiek/turnen (19%) zijn de drie meest aangeboden sporten (zie top tien in tabel 3.1, zie bijlage 4 voor het volledige overzicht).

Tabel 3.1 Top 10 aangeboden sport- en beweegactiviteiten, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=178)

Sport-/beweegactiviteit	%
Voetbal	22
Fitness, in een groep (binnen)	20
Gymnastiek/turnen	19
Fitness (buiten)	16
Spelvormen en/of beweegactiviteiten	16
Fitness, individueel (binnen)	15
Judo	15
Hardlopen/joggen/trimmen	13
Volleybal	13
Wandelsport	12

Het aantal personen (leden, deelnemers of klanten) dat sport en beweegt bij de ondervraagde organisaties loopt erg uiteen (zie tabel 3.2).

Tabel 3.2 Aantal personen (leden/deelnemers/klanten) dat sport en beweegt bij de vereniging/organisatie naar categorie, peildatum 1 januari 2017 (in procenten, n=178)

	%
Minder dan 100 personen	13
100-500 personen	37
Meer dan 500 personen	33
Weet ik niet	18

3.2 Borging sport- en beweegactiviteiten

De sport- en beweegactiviteiten die in het kader van de Sportimpuls zijn opgezet, worden bij de helft van de ondervraagde organisaties nog steeds uitgevoerd. Iets meer dan een derde voert nog een deel van de activiteiten uit, 10 procent is helemaal gestopt met de activiteiten en 2 procent weet niet of de activiteiten nog worden uitgevoerd (zie figuur 3.2).

Figuur 3.2 Mate waarin de opgezette sport- en beweegactiviteiten nu nog worden uitgevoerd (in procenten, n=178)

Uit de interviews blijkt dat projecten niet altijd in dezelfde vorm doorgaan. Sommige projecten breiden hun activiteiten tijdens en na de projectperiode uit, terwijl de meeste projecten in een afgeslankte vorm worden voortgezet. Projecten, waarbij de activiteiten tijdens en/of na de projectperiode worden uitgebreid, zijn (erg) succesvol en kunnen het financieel rondkrijgen om uit te breiden. Een voorbeeld hiervan is een project met beweegactiviteiten voor kwetsbare vrouwen. Het project begon met yogalessen voor drie uur per week in gymzalen. Gaandeweg is het project uitgebreid naar 21 uur per week en kwamen er nieuwe sporten bij zoals mindfulness, dansen, bootcamp en hardlooplessen. De activiteiten worden nu in een eigen pand aangeboden. Een ander voorbeeld van een project dat sinds de projectperiode verder is uitgebreid, is een project waarbij op basis van de behoeften van inwoners vernieuwend sport –en beweegaanbod is gecreëerd. Vrijwilligers van sportverenigingen hebben zich hiervoor ingezet. Door middel van kennismakingslessen konden mensen de sporten proberen, zijn nieuwe leden geworven en sportverenigingen opgezet:

"*We hebben een enquête huis-aan-huis uitgezet. Daarin hebben we gevraagd wat de inwoners aan sporten zouden willen doen. We hebben toen alle lokale partijen (sportverenigingen, ouderenverenigingen, jeugdwerk) bijeengeroepen om ook hun wensen in kaart te brengen. Daar is een jaarprogramma uit ontstaan voor twee jaar, wat we in het dorpsblaadje hebben gezet. Bij bootcamp was een kennismakingsserie van vijf lessen. Eerst is een demonstratie gegeven, gevolgd door de kennismakingslessen. Meteen schreven zich 30 mensen in. Mensen vertellen hun positieve ervaring door waardoor nieuwe mensen inhaken. We hebben meer mensen aan het sporten gekregen en het sportaanbod is vergroot. We hebben Zumba, yoga, bootcamp, beachhandbal en beachvolleybal opgezet.*" Sportvereniging, regulier project, geheel voortgezet.

Projecten die deels zijn voortgezet, bieden minder beweegactiviteiten aan of hebben de duur van de activiteiten verkort. Deze projecten zijn vaak aangepast aan de financiële beperkingen en/of aan de behoefte van de deelnemers:

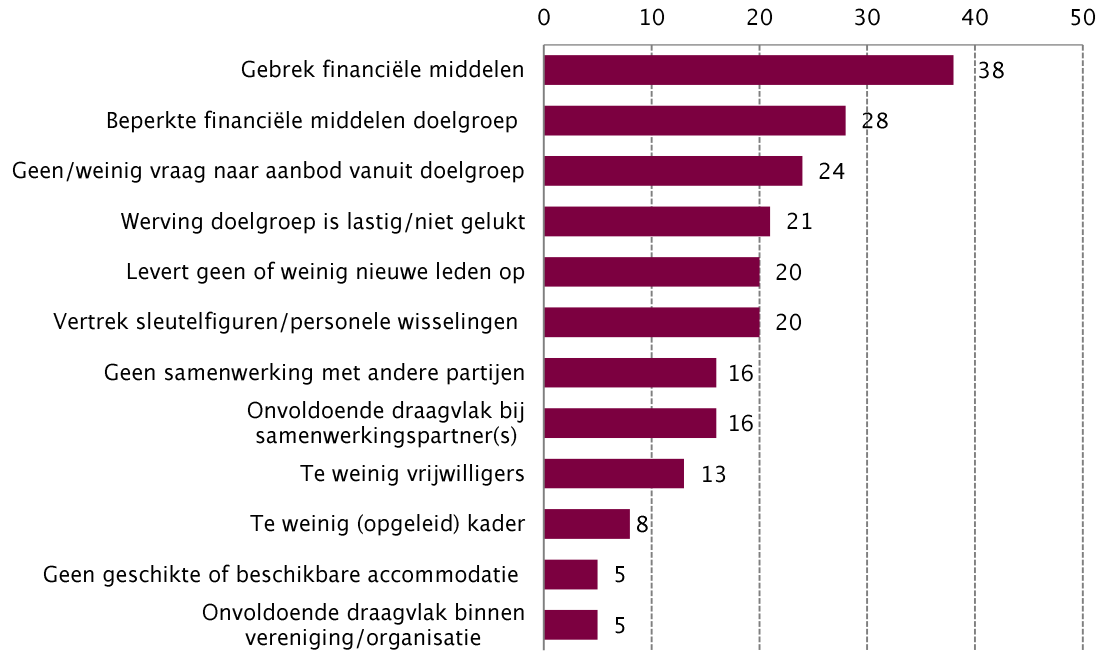
"*Hier voeren we het sportprogramma nog uit. Eerst duurde een groep een jaar, maar dat is teruggedraaid naar vijf maanden. Dat is deels vanwege de kosten die de verzekering wil vergoeden, maar vooral omdat wij merkten dat het laatste half jaar de motivatie afzakte. Een jaar is te lang om ergens intensief mee bezig te zijn. Het traject is nu verkort en intensiever. Ze trainen twee keer per week en krijgen acht coachingsbijeenkomsten.*" Fysiotherapiepraktijk, KSG-project, deels voortgezet.

Bij twee geïnterviewde projecten neemt de buurtsportcoach (deels) de taken over van het Sportimpulsproject.

"*Het project heeft twee jaar stilgelegen en sinds een half jaar is er een beweegmakelaar die nu aan de slag is en eigenlijk het project opvolgt. De beweegmakelaar is één van de zeven buurtsportcoaches en belt de patiënten uit de zorg na om hen te begeleiden naar sportaanbod. Daar financieren de gemeente en de lokale partijen aan mee. Maar mensen uit de zorg worden niet meer actief doorverwezen door huisartsen zoals in de projectperiode gebeurde. De beweegmakelaar zit tussen de sport en zorg. Sportverenigingen krijgen nu geen vergoeding meer voor iemand die ze opnemen in hun vereniging, maar wel een nieuw lid. Bij de fysiotherapie zijn groepjes gestart die op kosten van de zorgverzekeraar konden bewegen. Dat is uit het project voortgekomen. De wandelgroepen en nordic walking groepen die zijn begonnen, die zijn er nog steeds. Verder is de informatiemap nu weg, maar zit daar nu een persoon tussen.*" Sportvereniging, regulier project, deels voortgezet.

Een gebrek aan financiële middelen bij uitvoerders (38%), beperkte financiële middelen bij de doelgroep (28%) en geen of weinig vraag naar het aanbod vanuit de doelgroep (24%) zijn de drie belangrijkste redenen waarom activiteiten zijn gestopt of nog maar deels worden uitgevoerd. Daarnaast spelen problemen met de werving van de doelgroep, een gebrek aan ledenwerving en het vertrek van sleutelfiguren een belangrijke rol (20-21%; zie figuur 3.3). Interne zaken, zoals draagvlak en kader binnen de organisatie, lijken hierbij in mindere mate een rol te spelen.

Figuur 3.3 Reden waarom sport- en beweegactiviteiten zijn gestopt of nog maar deels worden uitgevoerd, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=85)

Uit de interviews blijkt ook dat een gebrek aan financiële middelen de belangrijkste reden is om met (een deel van) de activiteiten te stoppen, zowel bij organisaties als bij de doelgroep. Na afloop van de projectperiode is de subsidie op en lukt het organisaties niet altijd om een andere financieringsbron te vinden om alle kosten te dekken. Het gaat dan met name om kosten voor trainers, materiaal en expertisebevordering. Voor ouderen uit een zorgcentrum was bijvoorbeeld een wandelgroep opgezet. De trainers kwamen naar het zorgcentrum toe om met de ouderen te wandelen. Na de projectperiode was het zorgcentrum niet bereid om de kosten te betalen, waardoor het project is gestopt. Organisaties geven aan dat ze met de financiële borging niet altijd op tijd kunnen beginnen, omdat ze soms eerst met resultaten aan moeten kunnen tonen dat het programma effect heeft. Met die resultaten vermoeden ze dat ze gemakkelijker financiering kunnen krijgen bij bijvoorbeeld zorgverzekeraars of gemeenten. Ook horen we terug dat het vragen van een eigen bijdrage bij de kwetsbare doelgroepen vaak voor een drempel zorgt. Om de kosten voor trainers, accommodatie en zorgprofessionals te dekken, is een grote bijdrage nodig die vaak niet door de doelgroep is op te brengen. Ook beginnen sommige organisaties pas na de projectperiode met het vragen van een eigen bijdrage, waardoor deelnemers dan ineens afhaken en het project stopt of in afgeslankte vorm wordt voorgezet. Als het deelnemersaantal (te) laag wordt, is het lastig en uiteindelijk onmogelijk om het project zichzelf financieel te laten bedruipen.

Naast de financiële redenen horen we in de interviews ook terug dat het project (deels) stopt omdat het anders uitpakt dan verwacht. Dit is vaak een samenloop van omstandigheden. Partijen spreken bijvoorbeeld samen af dat ze cliënten naar elkaar doorverwijzen, maar in de praktijk blijkt dat amper voor te komen. Gevolg daarvan is dat de deelnemersaantallen van beweegactiviteiten tegenvallen en/of dat de samenwerking strandt. Ook blijkt het lastig te zijn om de kwetsbare doelgroep (bijv. chronisch zieken of mensen met overgewicht) op lange termijn aan het bewegen te krijgen. In het begin lijken deelnemers enthousiast, maar op de lange termijn haken mensen af. Als hier niet op in wordt gespeeld, strandt het project:

"De doelstelling was om zwaarlijvige mensen uit de regio aan een gezonde leefstijl te helpen. Bij de informatiebijeenkomst had ik het gevoel alsof het een Amsterdam RAI was. Iedereen was lyrisch en enthousiast. De aanmeldingen stroomden binnen. Toen kwam het punt dat afspraken nagekomen moesten worden bij de fysiotherapie, diëtiste, fitness en psychologie. Alles was duidelijk aangegeven. Ik zou de eerste training geven (dat was verplicht), maar een kwartier te laat kwam de eerste deelnemer pas binnen. Mensen kwamen hun afspraken niet na. Dat is eigenlijk alleen maar erger geworden en was de basis waarom het programma is stukgelopen. Ik ben daar zelf wel assertief in en zou wellicht voor andere mensen kiezen om dan deel te nemen aan het programma, maar ik merkte bij de paramedische zorginstelling een te grote vrijblijvendheid. Dat werd steeds erger. Bij de bijeenkomsten werd de opkomst steeds lager." Commerciële sportaanbieder, regulier project, volledig gestopt.

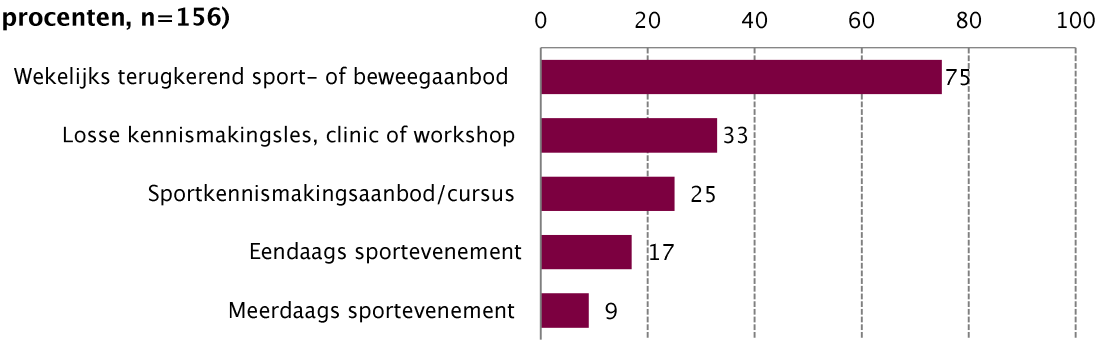
Vaak wordt het project opgestart vanuit een ideaal, die in praktijk anders uitpakt als het budget na de projectperiode op is:

"Het hoofddoel van ons project was om kinderen met overgewicht aan het bewegen te krijgen en toe te leiden naar structureel sportaanbod. Maar bij deze kinderen met overgewicht werkt dat niet. Zij vinden geen aansluiting bij een sportclub en verenigingen kunnen niet de sport in de wijk leveren. Dat was onze utopie, dat elke week een andere vereniging lessen in de wijk gaf. Tijdens het project is dat ook gebeurd, toen was daar budget voor." Fysiotherapiepraktijk, KSG-project, deels voortgezet.

Personele wisselingen was bij één geïnterviewde de reden dat het project volledig is gestopt. Ondanks dat het geven van clinics op scholen en op de sportvereniging in het functieprofiel van de opvolger van de sleutelfiguur van de sportvereniging was opgenomen, is bij een bestuurswisseling hier geen uitvoering meer aan gegeven.

Uit de online enquête blijkt dat de sport- en beweegactiviteiten, die (geheel of deels) zijn voortgezet, in drie kwart van de gevallen wekelijks terugkerende activiteiten zijn (zie figuur 3.4).

Figuur 3.4 Type voortgezette sport- en beweegactiviteiten, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=156)

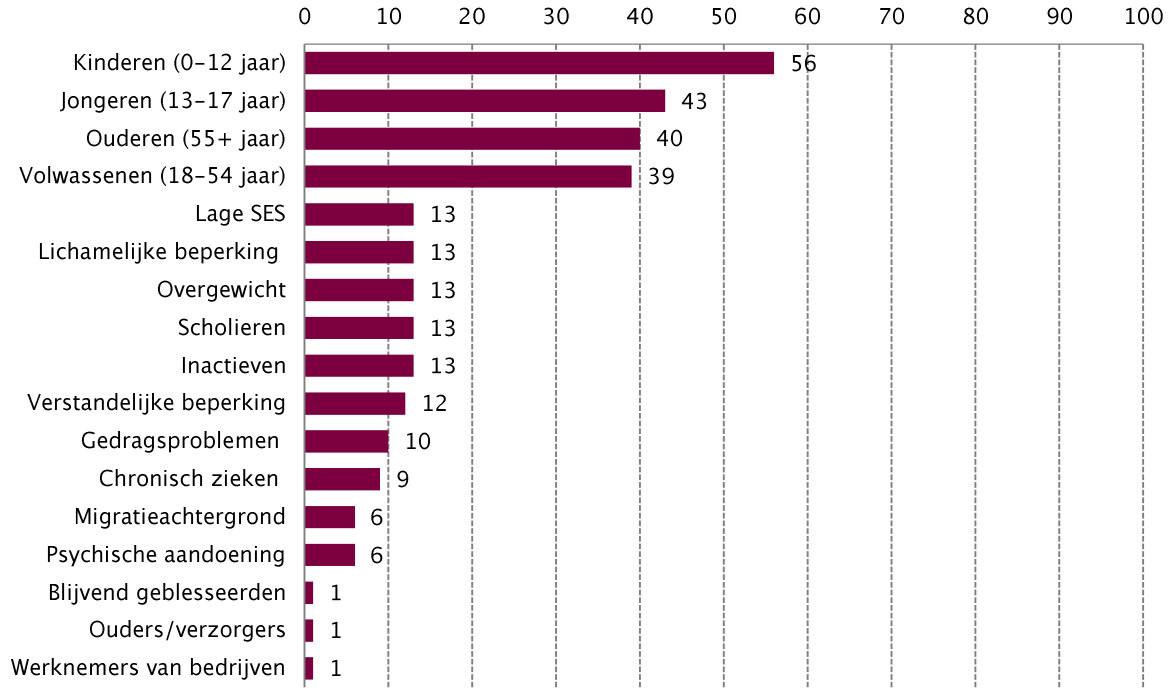
De organisaties hebben verschillende soorten sport- en beweegactiviteiten voortgezet. De top drie voortgezette activiteiten zijn voetbal (19%), gymnastiek/turnen (15%) en fitness (individueel, binnen) (14%; zie top tien in tabel 3.3 en voor een volledig overzicht bijlage 5). Ook bij de geïnterviewde projecten zien we een gevarieerd aanbod van voortgezette sport- en beweegactiviteiten, van handbal tot fitness en Zumba. Die activiteiten worden vaak door sportscholen en sportverenigingen gegeven.

Tabel 3.3 Top 10 soort voortgezette sport- en beweegactiviteiten, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=156)

Sport-/beweegactiviteit	%
Voetbal	19
Gymnastiek/turnen	15
Fitness, individueel (binnen)	14
Fitness, in een groep (binnen)	13
Fitness (buiten)	12
Spelvormen en/of beweegactiviteiten	12
Hardlopen/joggen/trimmen	11
Wandelsport	11
Yoga/pilates/poweryoga/tai chi	11
Freerunning	10

De voortgezette sport- en beweegactiviteiten richten zich vooral op de verschillende leeftijdsgroepen: kinderen 0-12 jaar (56%), jongeren 13-17 jaar (43%), ouderen 55+ jaar (40%) en volwassenen 18-54 jaar (39%). Specifieke doelgroepen worden minder vaak genoemd, zoals mensen met een lichamelijk beperking (13%), inactieven (13%) en chronisch zieken (9%; zie figuur 3.5).

Figuur 3.5 Doelgroepen sport- en beweegaanbod, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=156)

Uit de interviews blijkt, net als uit de online enquête, dat voor diverse doelgroepen vooral wekelijks terugkerende sportactiviteiten zijn voortgezet. Dit zijn dan bijvoorbeeld yogalessen voor kwetsbare vrouwen, de opzet van een wandelgroep voor ouderen, de opzet van een beachvolleybalclub met wekelijkse lessen voor de jeugd of een koersbalclub voor ouderen:

"*Bij koersbal mochten we een demonstratie geven en konden mensen het proberen. Vervolgens hebben we het opgestart en elke week doen zo'n achttien mensen mee. We doen zelfs mee aan een toernooi. Het is dan lootjes trekken wie mee mag doen. We hebben een eigen bestuur en leggen € 2,- in per keer (€ 1,- voor koffie en € 1,- voor deelname). Met het deelnamegeld sparen we voor materialen. Tijdens de Sportimpuls konden materialen worden gekocht om op te starten, zoals een mat.*"
Sportvereniging, regulier project, geheel voortgezet.

Daarnaast geven geïnterviewden aan dat beweegprogramma's van een bepaalde duur zijn voortgezet. De duur varieert van enkele weken tot maanden. Dit zijn bijvoorbeeld beweeglessen voor peuters of kinderen met een motorische achterstand. Het idee hierachter is dat deze kinderen na afloop van het traject doorstromen naar regulier sport- en beweegaanbod. In de praktijk blijkt dat niet altijd haalbaar, omdat mensen met overgewicht en/of een motorische achterstand bij een sportvereniging moeilijk aansluiting vinden. Andere gecontinueerde activiteiten zijn clinics op scholen die door verenigingen worden georganiseerd en het inzetten van een buurtsportcoach. Bij een project verwijst de buurtsportcoach mensen uit de zorg door naar sportverenigingen. Bij een ander project ondersteunt de buurtsportcoach basisscholen met binnen- en buitenschoolse activiteiten en bij het geven van de gymles door middel van workshops voor groepsleerkrachten.

Bij de projecten die aan de interviews deelnamen, kwam ter sprake dat sportevenementen in mindere mate tijdens de projectperiode zijn georganiseerd. Bij slechts één project werden tijdens de projectperiode sportevenementen georganiseerd zoals een triatlon, wandeldriedaagse en fietsdriedaagse. De succesvolle sportevenementen zijn gecontinueerd, terwijl de minder succesvolle evenementen in een aangepaste vorm door zijn gegaan of zijn gestopt.

Uit de online enquête blijkt dat de voortgezette activiteiten voor een groot deel zijn opgenomen in het standaard aanbod en lange termijn beleid van de uitvoerende organisaties: 54 procent heeft alle activiteiten opgenomen in het standaard aanbod, 63 procent heeft alle activiteiten opgenomen in het langetermijnbeleid (zie tabel 3.4).

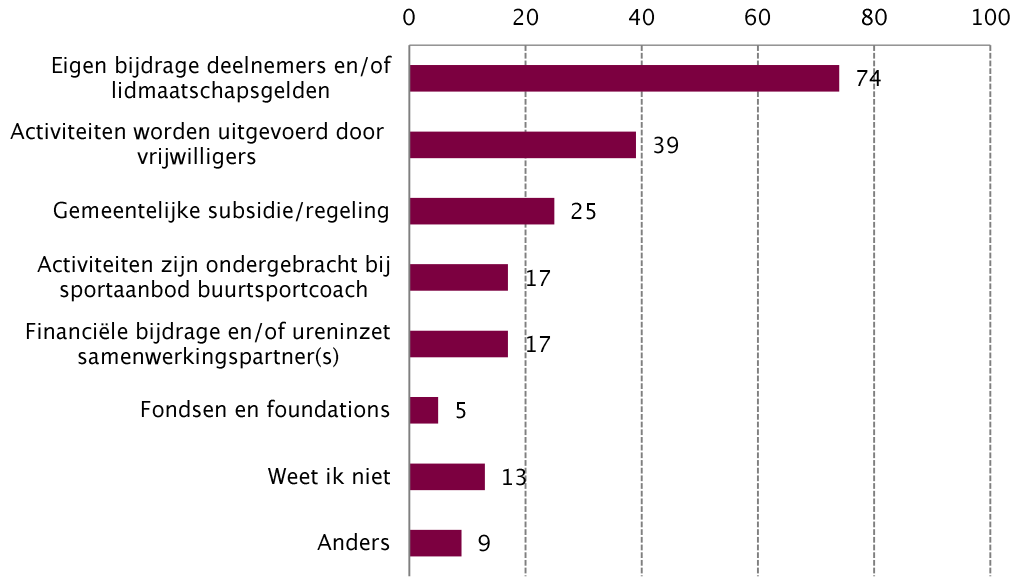
Uit de interviews leiden we af dat opname in het beleid niet altijd voorspelt dat activiteiten ook daadwerkelijk worden voortgezet. Bij één sportvereniging was het geven van kennismakingslessen op scholen en op de vereniging wel in het beleid opgenomen, maar gaf het nieuwe bestuur geen uitvoering aan het beleid. Het is dus een combinatie van opname in het beleid en mensen die daar uitvoering aan willen geven, die belangrijk is voor de borging van de activiteiten. De meeste succesvolle projecten (deels/geheel voortgezet) hebben de activiteiten van het project in hun werkwijze geïntegreerd en in het beleid opgenomen.

Tabel 3.4 Mate van integratie van voortgezette sport- en beweegactiviteiten in vereniging/organisatie (in procenten, n=156)

	%
Onderdeel standaard aanbod (n=156)	
Ja, alle activiteiten	54
Ja, een deel van de activiteiten	33
Nee	12
Weet ik niet	1
Onderdeel langetermijnbeleid (n=156)	
Ja, alle activiteiten	63
Ja, een deel van de activiteiten	26
Nee	7
N.v.t. er is geen langetermijnbeleid	1
Weet ik niet	4

Financiering van de voortgezette activiteiten gebeurt vooral door deelnemersbijdragen en/of lidmaatschapsgelden (74%). Daarnaast speelt de inzet van vrijwilligers bij de uitvoer (39%) een belangrijke rol bij de continuering van de activiteiten. Een bijdrage van de zorgverzekeraar en eigen middelen van de vereniging (uit andere contributies) zijn voorbeelden die onder de 'anders' categorie zijn genoemd (zie figuur 3.6).

Figuur 3.6 Financiering voortgezette sport- en beweegactiviteiten, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=156)

Bij de geïnterviewde projecten geschiedt de financiering vaak door middel van verschillende bronnen. Dit lijkt samen te hangen met de verschillende omgevingen waarin de projecten zijn uitgevoerd zoals sport, zorg en onderwijs. Sportverenigingen vragen inschrijfgeld en regelen via sponsoring een deel van de financiering. Indien het project op scholen plaatsvindt, betalen zij vaak ook een deel mee. Soms zijn ze hier pas na de projectperiode mee begonnen. Gemeenten betalen zelden mee, tenzij een

buurtsportcoach bij het project is betrokken. In de zorg betaalt de verzekeraar vaak een groot deel en investeren organisaties (huisartsen, fysiotherapeuten) zelf uren, omdat ze het programma belangrijk vinden. Dit betreft dan bijvoorbeeld tijd van de huisarts om het programma toe te lichten en de patiënt door te verwijzen. Wat bij de financiering opvalt is dat projecten in de zorg zich vaak richten op kinderen met overgewicht die ook een motorische achterstand hebben, omdat de activiteiten anders niet worden vergoed:

"Grotendeels wordt het project gefinancierd door de zorgverzekeraar. Op basis van kracht- en conditievermindering krijgen we het grote deel vergoed. Daarom worden ook alleen deze kinderen met een motorische achterstand geselecteerd voor het programma en niet alle kinderen met overgewicht. Maar kinderen zonder motorische achterstand kunnen ook makkelijker bij de reguliere sport aanhaken. Bij interventies voor mensen met overgewicht is gedrag de belangrijkste component. Maar dat wordt niet gefinancierd door verzekeraars, omdat er geen medische coderingen voor zijn (behalve bij gedragsstoornissen). Obesitas valt daar niet onder. De gedragskundige wordt niet vergoed, dus daarvoor vragen we een eigen bijdrage van € 125,- per deelnemer. Deze bijdrage dekt nog niet eens alle kosten. Door de bijdrage vallen er wel kinderen af. We willen niet dat mensen afvallen vanwege financiële redenen. We kijken nu hoe dat duurzaam kan worden geregeld, om een medische codering te krijgen. Tijdelijk kan het via Stichting Leergeld worden vergoed."
Fysiotherapiepraktijk, KSG-project, deels voortgezet.

Zoals ook uit bovenstaande quote blijkt, is juist voor de kwetsbare groepen het inschrijfgeld een drempel om aan het beweegprogramma deel te nemen. Dit horen we in meerdere projecten terug. Een idee dat in de interviews werd geopperd, is om van de kwetsbare doelgroepen geen eigen bijdrage te vragen indien zij het beweegprogramma succesvol afronden. Wanneer deelnemers tussentijds stoppen, worden de kosten wél (eventueel deels) in rekening gebracht. Probleem hierbij is dat er dan meer externe financiering nodig is, die vaak überhaupt al moeilijk is rond te krijgen.

3.3 Borging sport- en beweegdeelname deelnemers

Sommige voortgezette activiteiten zijn geen wekelijks terugkerende activiteiten, zoals een eendaags sportevenement, losse clinic of sportcursus. De hoofdaanvragers is gevraagd of er vervolgaanbod is voor deelnemers als zij dergelijke activiteiten aanbieden. Indien de voortgezette activiteiten geen wekelijks terugkerende activiteiten zijn, heeft iets meer dan een derde vervolgaanbod gerealiseerd bij zijn eigen vereniging/organisatie, een kwart bij een samenwerkingspartner en 5 procent doet dit op een andere manier (bijv. herhaaldelijk aanbieden van de activiteiten). 6 procent heeft geen vervolgaanbod (zie tabel 3.5).

Tabel 3.5 Vervolgaanbod na niet wekelijks terugkerende activiteiten, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=156)

	%
Ja, bij mijn vereniging/organisatie	36
Ja, bij een samenwerkingspartner	25
Ja, anders	5
Nee, er is geen vervolgaanbod	6
Weet ik niet	3

Tijdens de interviews blijkt dat bij projecten met beweegprogramma's die een paar weken of maanden duren, het doel is om de deelnemers toe te leiden naar structureel sport- en beweegaanbod bij sportverenigingen of een commerciële sportaanbieder. Indien dat in de praktijk niet haalbaar bleek, organiseerden ze soms zelf een beweeggroep of nieuw vervolgaanbod. Wanneer het doel van het project is om de motorische vaardigheden van leerlingen te verbeteren, worden soms alleen jaarlijks een aantal clinics aangeboden op scholen en is er vanuit het project geen vervolgaanbod beschikbaar. Als een buurtsportcoach cliënten uit de zorg naar sportverenigingen doorverwijst, is sprake van wekelijkse activiteiten bij een samenwerkingspartner.

Het doel van de Sportimpuls is dat meer mensen structureel (wekelijks) gaan sporten en bewegen. In de online enquête is gevraagd in hoeverre de voortgezette activiteiten hebben geleid tot structureel sporten en bewegen bij de deelnemers. Het deel van de deelnemers dat structureel is gaan sporten en bewegen varieert tussen de projecten: volgens 28 procent van de ondervraagden is (meer dan) de helft van de deelnemers aan de activiteiten structureel gaan sporten en bewegen. Bij iets meer dan een derde van de projecten ligt dit percentage tussen de 25 en 49 procent. Volgens 26 procent van de ondervraagden is minder dan een kwart van de deelnemers structureel gaan sporten en bewegen. 12 procent van de ondervraagden weet niet in hoeverre de activiteiten hebben geleid tot structurele sport- en beweegdeelname bij de deelnemers (zie tabel 3.6).

Tabel 3.6 Deel deelnemers dat structureel is gaan sporten en bewegen na deelname aan de (voortgezette) sport- en beweegactiviteiten (in procenten, n=156)

	%
0–24 % van de deelnemers	26
25–49 % van de deelnemers	35
50–74 % van de deelnemers	16
75–100 % van de deelnemers	12
Weet ik niet	12

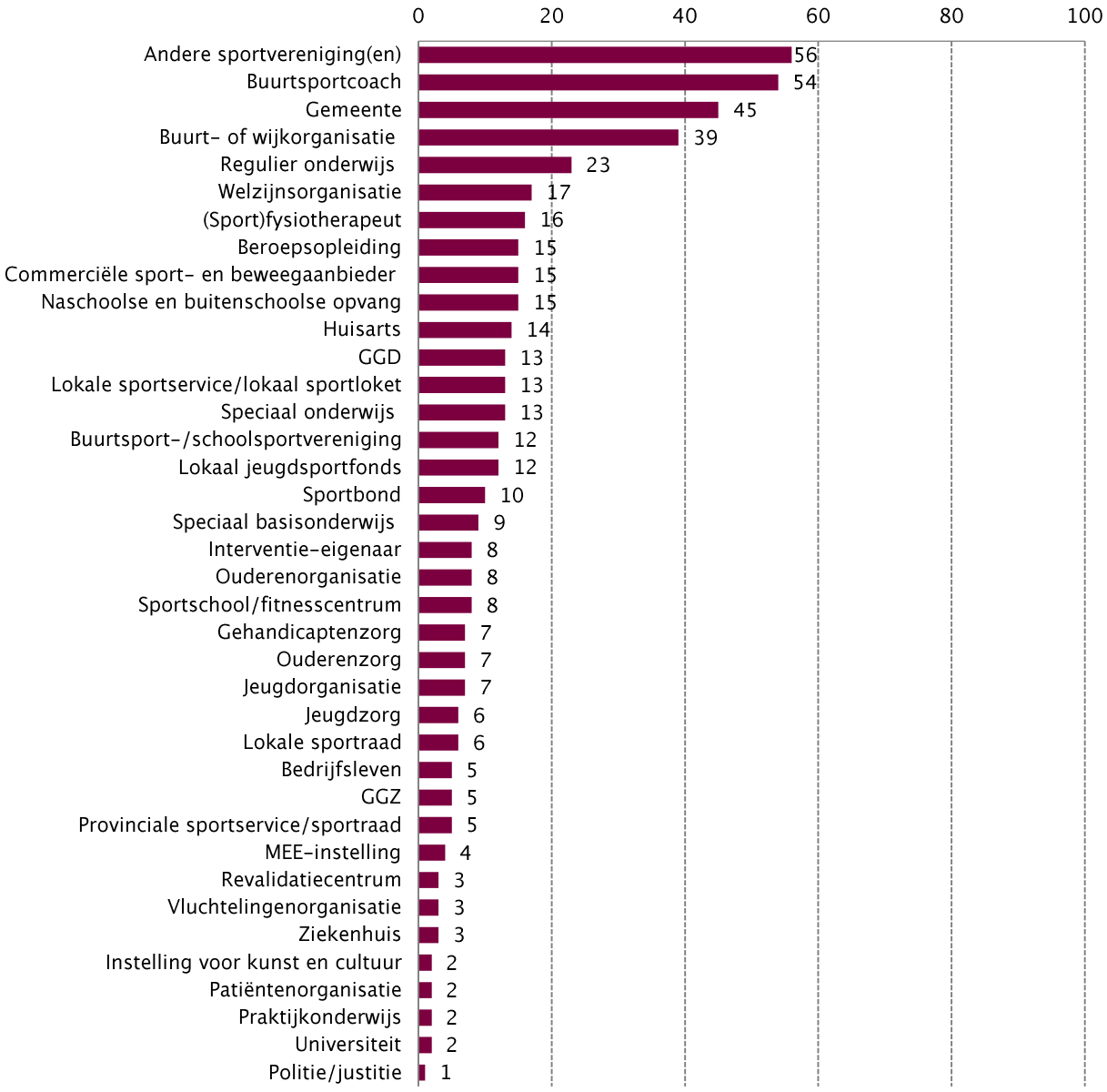
Uit de interviews blijkt dat het aantal unieke deelnemers per activiteit behoorlijk uiteenloopt. Bij de breedtesport worden vaak grote activiteiten georganiseerd, terwijl een activiteit voor kwetsbare mensen zoals kinderen met overgewicht soms een-op-een-begeleiding vraagt, waardoor maar een beperkt aantal deelnemers mee kan doen. Met name bij de kwetsbare doelgroepen ervaren geïnterviewden dat het lastig is om voor de activiteiten voldoende deelnemers te werven. Hoewel ze voor deelnemers maar beperkt ruimte hebben, zijn de beweeggroepen vaak wel erg klein waardoor de kosten hoger uitvallen. Hoeveel deelnemers naar structureel sport- en beweegaanbod doorstromen, is afhankelijk van de doelgroep en soort activiteit. Wanneer sportverenigingen kennismakingslessen op scholen organiseren, worden vaak maar enkele kinderen lid van die vereniging. Maar wanneer sportverenigingen kennismakingslessen organiseren op de vereniging zelf en als daar deelnemers op afkomen die affiniteit hebben met de sport, is het aantal mensen dat doorstroomt een stuk hoger. Verder zien we dat kwetsbare mensen (zoals mensen met overgewicht en/of een motorische achterstand) die vaak vanuit de zorg naar een sportvereniging worden doorverwezen, moeilijker aansluiting kunnen vinden bij een sportvereniging waardoor zij minder vaak doorstromen naar regulier sport- en beweegaanbod. Met name in de zorg weten geïnterviewden niet altijd in hoeverre de deelnemers van activiteiten zijn doorgestroomd naar structureel sport- en beweegaanbod. Soms raken deelnemers na het beweegtraject uit beeld.

3.4 Borging samenwerking

Binnen 93 procent van de projecten is tijdens de projectperiode samengewerkt met andere (lokale) partijen, 6 procent heeft niet samengewerkt en 2 procent van de ondervraagden weet niet of er is samengewerkt. Van de ondervraagden die hebben samengewerkt met andere partijen, geeft 78 procent aan dat de Sportimpuls heeft gezorgd voor intensivering van de samenwerking met bestaande partners of een uitbreiding van het netwerk met nieuwe partners. Voor 17 procent hebben de opgezette samenwerkingsverbanden uiteindelijk niets opgeleverd en 5 procent weet hier niks over te zeggen.

Andere sportverenigingen (56%), de buurtsportcoach (54%) en de gemeente (45%) zijn de belangrijkste drie partijen waarmee de samenwerking is geïntensiveerd en/of uitgebreid. Door meer dan een derde wordt ook een buurt- of wijkorganisatie genoemd (zie figuur 3.7).

Figuur 3.7 Partijen waarmee de samenwerking is geïntensiveerd en/of uitgebreid, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=128)

Uit de interviews blijkt ook dat tijdens de projectperiode met een diversiteit aan organisaties wordt samengewerkt, waaronder voornamelijk zorg- en welzijnsorganisaties (fysiotherapie, huisartsenpraktijk, GGD, jongerenwerk, fondsen en stichtingen) maar ook sportverenigingen, commerciële sportaanbieders en basisscholen. Vaak is de samenwerking met een deel van de partijen nieuw. Daarnaast geven geïnterviewden aan dat de samenwerking met zowel nieuwe als bestaande samenwerkingspartners intensiever is geworden. Doordat organisaties elkaar (beter) hebben leren kennen, zijn de lijnen korter en weten organisaties elkaar nu beter te vinden:

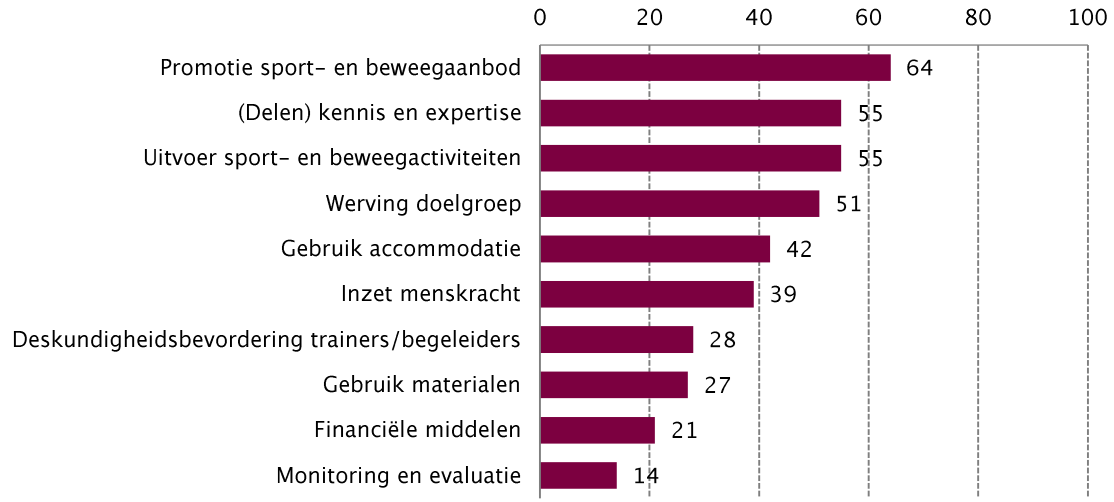
"*De voetbalclub heeft standaard afspraken met de fysiotherapie gemaakt. Als voetballers zondag geblesseerd raken, mogen zij maandag al komen voor een behandeling. Dat komt voort uit het Sportimpulsproject. Met de lokale sportserviceorganisatie hebben wij nu nog contact: ik ga nog weleens langs bij regionale bijeenkomsten. Ook heb ik nieuwe subsidies aangevraagd. Af en toe heb je ze nodig. Met de gemeente is ook nog contact. Die samenwerking is ook sterker geworden.*" Sportvereniging, regulier project, geheel voortgezet.

Wanneer partijen samenwerken, is het vaak een succesfactor dat dit voor beide partijen een win-win-situatie oplevert. Door bijvoorbeeld clinics op scholen te geven, leren leerlingen sporten kennen en kunnen sportverenigingen leden werven. Commerciële sportorganisaties en zorginstanties kunnen cliënten naar elkaar doorverwijzen, wat ook een win-win-situatie oplevert:

"*Zonder de samenwerkingspartners kan ik het niet doen. Ik was afhankelijk van deze partijen om de doelgroep te leren kennen. Normaal valt na de eerste drie weken 30 procent af en na een half jaar 50 procent. De eerste drie maanden hadden wij 80 vrouwen en die waren er na een half jaar nog. Dat komt omdat ik contact had met mensen uit de zorg. Het werkt nu wederzijds, want ik verwijs mijn kwetsbare vrouwen ook door naar andere instanties zoals het Jeugdsportfonds en Stichting Leergeld.*" Fysiotherapiepraktijk, regulier project, geheel voortgezet.

Op dit moment wordt met partijen vooral (>50%) samengewerkt op het gebied van promotie van het sport- en beweegaanbod (64%), het delen van kennis en expertise (55%), de uitvoer van de sport- en beweegactiviteiten (55%) en werving van de doelgroep (51%; zie figuur 3.8).

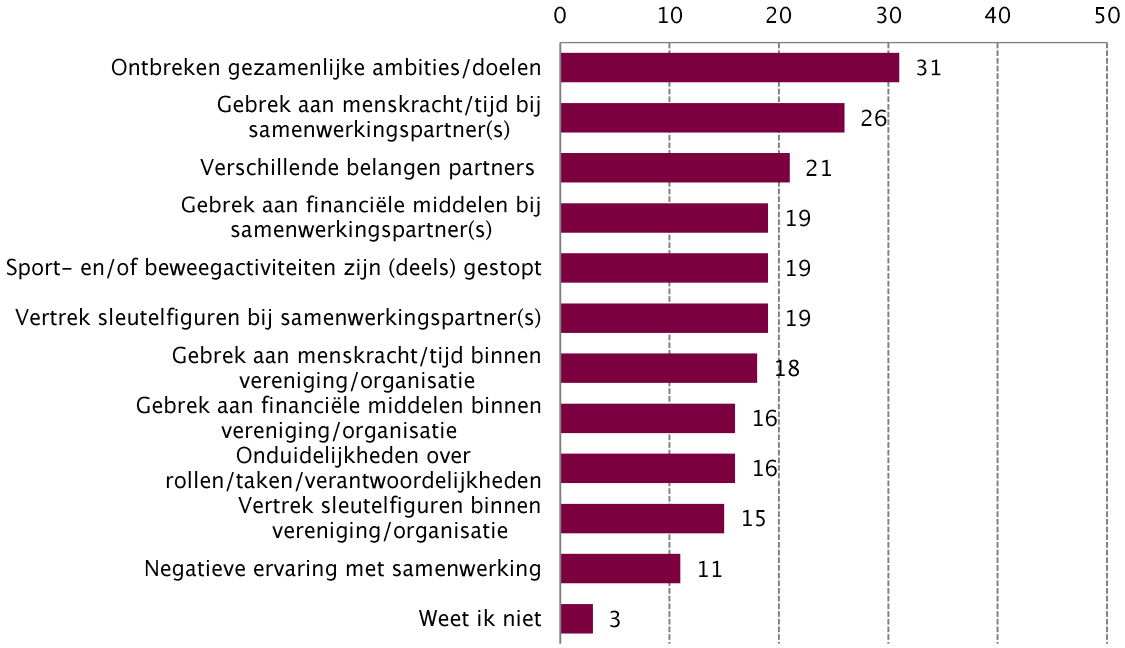
Figuur 3.8 Aard samenwerking, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=128)

In de interviews komen deze aspecten duidelijk terug. Huisartsen maken in de zorg patiënten alert op beweegprogramma's, geven patiënten een informatiepakket mee en verwijzen de patiënten door. Kennis en expertise worden gedeeld door bijeenkomsten te organiseren en verschillende partijen bij trainingen aan te laten sluiten. Bij het uitvoeren van sport- en beweegactiviteiten wordt soms voor een integrale benadering gekozen, waardoor zowel mensen uit de sport, zorg als welzijn aanwezig zijn.

Van de ondervraagden die in het kader van de Sportimpuls hebben samengewerkt met andere partijen, geeft 38 procent aan dat één of meerdere samenwerkingsverbanden zijn gestopt. De belangrijkste reden hiervoor is het ontbreken van gezamenlijke ambities/doelen (31%; zie figuur 3.9).

Figuur 3.9 Reden stoppen samenwerking, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=62)

In de interviews horen we terug dat de samenwerking minder wordt of stopt als het niet heeft opgeleverd wat in eerste instantie werd verwacht:

> *"Voor de borging hadden we onderzoeksgegevens nodig. De GGD was betrokken voor monitoring maar achteraf was dat geen meerwaarde voor het project. Zij wilden hun eigen test aan de man brengen en declareerden elk kwartier. De GGD wilde kinderen doorverwezen krijgen, maar dat mogen wij niet vanwege privacy. (…) Als wij signaleerden dat kinderen niet mee konden komen, konden wij dat aankaarten bij een groepsleerkracht en werd het kind doorverwezen naar de GGD. Veelal waren dat leerlingen die al in beeld waren. Dus achteraf gezien was dat anders dan verwacht."*
> Commerciële sportaanbieder, regulier project, deels voortgezet.

Ook in de samenwerking met de interventie-eigenaar blijken verwachtingen niet altijd uit te komen, waardoor de samenwerking minder wordt of stopt. De geïnterviewden hebben nog maar weinig contact met de interventie-eigenaren. Zij zien hier niet altijd de toegevoegde waarde van in of soms is de interventie-eigenaar gestopt. De informatie/middelen die interventie-eigenaren verschaffen (zoals literatuur en handleidingen), vertalen zij zelf door naar de lokale situatie:

"Met de interventie-eigenaar is ook contact geweest, maar dat was een drama. In eerste instantie was het positief, maar het werd heel druk. Veel mensen hadden hun project ingediend. De interventie-eigenaar heeft zijn prijzen enorm omhoog gedaan en het boek had zelf ook weinig meerwaarde. Dus we hebben het sjabloon gebruikt en zelf doorontwikkeld. En tijdens mijn masteropleiding had ik al een werkboek geschreven. Dus daar waren we snel klaar mee."
Fysiotherapiepraktijk, KSG-project, geheel voortgezet.

3.5 Borging kennis en expertise

Tijdens het opzetten en uitvoeren van het Sportimpulsproject zijn kennis en ervaringen opgedaan, bijvoorbeeld over de wijze van benaderen van deelnemers en het leggen van contacten met andere partijen. Kennis en ervaringen zijn vooral geborgd doordat betrokkenen bij het project nog steeds inzetbaar zijn (70%). Andere belangrijke manieren waarop kennis en ervaringen zijn vastgelegd, zijn voorbeelddocumenten (43%) en een handleiding/protocol/stappenplan voor de uitvoer (33%). Het overdragen van kennis van trainer op trainer en het vastleggen van informatie in een presentatie zijn voorbeelden die bij de 'anders' categorie zijn genoemd. Bij 14 procent van de projecten is niets vastgelegd (zie figuur 3.10).

Figuur 3.10 Manier waarop kennis en ervaringen zijn vastgelegd, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=178)

Uit de interviews blijkt dat de ervaring en kennis vooral in de hoofden van mensen zit, vaak in combinatie met enkele hulpmiddelen zoals een handleiding/protocol, draaiboek, informatiemap of website. Door middel van trainingen en bijeenkomsten wordt kennis gedeeld:

Er zijn leskaarten ontwikkeld die leerkrachten kunnen gebruiken bij de gymles, om zelfstandig de les te geven. Vorig jaar hebben we clinics georganiseerd voor docenten over hoe zij gymlessen kunnen geven. Dat hebben we voor zowel de onder-, midden- en bovenbouw gedaan. We proberen op die manier de expertise over te brengen. Scholen kunnen op jaarbasis 40 uur ondersteuning aanvragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de economische kant, zodat docenten van meerdere scholen aan kunnen sluiten bij een training. Maar scholen willen dat niet altijd, want zij willen zich onderscheiden van de andere scholen. Bij kinderdagverblijven merken we dit ook. We proberen daarop te sturen, zodat er meer wordt samengewerkt en meer wordt bewogen. We zitten in een pilot en moeten nog bijschaven."
Commerciële sportaanbieder, regulier project, deels voortgezet.

Bij de meeste projecten was tijdens de projectperiode budget voor trainingen en cursussen (zoals een cursus veilig sportklimaat of een cursus blessurepreventie), maar na de projectperiode is hier vaak geen financiële ruimte meer voor. Het blijkt lastig om dat te borgen.

3.6 Belangrijkste opbrengsten Sportimpuls

In de online enquête is gevraagd wat de Sportimpuls de eigen organisatie uiteindelijk heeft opgeleverd. Alhoewel de antwoorden divers zijn, geeft meer dan de helft van de ondervraagden aan dat de Sportimpuls heeft geleid tot uitbreiding of intensivering van de samenwerking (58%), een toename van het aantal leden (57%), uitbreiding van het sportaanbod (57%) en ervaring met het opzetten/uitvoeren van een project (52%). Onder de categorie 'anders' (10%) wordt bijvoorbeeld genoemd: werkgelegenheid voor trainers, zichtbaarheid van de sport, acceptatie van het sporten binnen de vereniging door mensen met een beperking en professionalisering van de bestuurlijke uitvoer (zie figuur 3.11).

Figuur 3.11 Belangrijkste resultaten Sportimpuls, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=178)

Ondanks dat het aantal mensen dat aan het sporten en bewegen is geraakt behoorlijk varieert, geven geïnterviewde organisaties aan dat dankzij het project een beweging in gang is gezet. De lijnen met andere organisaties zijn korter. Vaak waren ze al wel op de hoogte van de andere organisaties, maar werkten ze er nog niet (nauw) mee samen. Verder blijkt dat de organisaties kennis en ervaring hebben opgedaan over het organiseren van activiteiten voor een soms nieuwe doelgroep.

"Maar het belangrijkste is dat er wat in beweging is gekomen. Huisartsen waren negatief over dit soort projecten. Ze vonden het de eigen verantwoordelijkheid van de patiënt. Maar daar is wel wat in gekanteld, omdat zij beseffen dat sommige mensen de weg niet weten te vinden en een duwtje in de rug kunnen gebruiken. Van ziekte en zorg naar gedrag en gezondheid. Daar heeft het ook in geholpen. Het is een maatschappelijke trend dat leefstijl centraal staat. Maar hoe je dat doet, is een leerproces waar nu de eerste stappen in zijn gezet. Je moet elkaar weten te vinden en dat deden we niet."
Huisartsenpraktijk, regulier project, deels voortgezet.

Op de vraag of de gemaakte kosten en inspanningen opwegen tegen de opbrengsten, antwoorden vrijwel alle geïnterviewden positief. Ze hebben door het project nieuwe ervaringen en kennis opgedaan. Er is veel energie in de projecten gestopt, maar het heeft ook veel opgeleverd:

"Het gaat om mensen en niet om geld. Mensen durven weer dingen te doen, helpen mee in de wijk en gaan in de bewonerscommissie. Dat is niet uit te drukken in geld. Maar je hebt geld wel nodig."
Commerciële sportaanbieder, regulier project, geheel voortgezet.

3.7 Bevorderende en belemmerende factoren borging

In de online enquête en interviews benoemen de ondervraagden verschillende factoren die ervoor hebben gezorgd dat de activiteiten deels of geheel konden worden geborgd. Een aantal factoren is vaker genoemd. Deze worden hieronder beschreven:

Factoren, die de borging van de activiteiten hebben bevorderd, zijn:

- **Een samenwerking, die voor beide partijen wat oplevert**: zorgprofessionals en sportaanbieders kunnen bijvoorbeeld cliënten naar elkaar verwijzen. Door alle partijen vooraf bij de plannen te betrekken, taken en verantwoordelijkheden goed af te stemmen, regelmatig onderling te communiceren en successen te delen, wordt een succesvolle samenwerking en daarmee ook de borging van het project bevorderd.
- **Planmatig en vraaggericht werken**: door vooraf een goed plan op te stellen (wat ga je doen, hoe pak je dat aan, met wie ga je samenwerken, hoe borg je de verschillende activiteiten, etc.?) en vraaggericht te werken (de activiteiten aanpassen aan de wensen en behoeften van de doelgroep en andere betrokkenen) wordt de kans op succesvolle resultaten vergroot.
- **Draagvlak voor (nieuwe) sport- en beweegactiviteiten/doelgroep binnen de eigen organisatie**: wanneer betrokkenen het belang van het project inzien, is de kans op borging groter.
- **Enthousiaste trekkers/uitvoerders** (zoals projectleiders, trainers, vrijwilligers), die tijd en energie steken in het werven van deelnemers, het aangaan van samenwerkingsverbanden en de uitvoer van activiteiten. Mensen die werken vanuit hun passie. Een goede projectleider is van belang zodat mensen worden geïnspireerd, gemotiveerd en zodat tijdig wordt bijgestuurd indien nodig.
- **Capaciteiten van de projectleider of uitvoerder om de juiste paden te bewandelen om financiering voor het vervolg van het project te kunnen regelen**: financiering is essentieel om

het project voort te kunnen zetten. Vanaf de eerste dag een eigen bijdrage (durven) vragen aan deelnemers en/of betrokken partijen zorgt daarnaast voor betrokkenheid.

- **Het aanbieden van activiteiten die aansluiten bij de inactieve doelgroep:** activiteiten die laagdrempelig zijn qua intensiteit en duur, die in de buurt van de doelgroep en op een gunstig tijdstip worden aangeboden, lage deelnamekosten hebben en waarbij veiligheid voorop staat, sluiten goed aan bij de inactieve doelgroep. Dit maakt dat deelnemers op de lange termijn enthousiast blijven en aan de activiteiten blijven deelnemen, wat leidt tot continuering/uitbreiding van het opgezette aanbod en het ontstaan van nieuwe sport- en beweeggroepen binnen de organisatie.
- **Goede promotie van het aanbod en de organisatie** (bijv. via flyers, artikelen in lokale bladen, partnerorganisaties), zodat deze bekend zijn bij de doelgroep en (mogelijke) samenwerkingspartners. Volgens verschillende respondenten is door die promotie het imago van de organisatie/het aanbod verbeterd en hebben zij nu meer ingangen bij verschillende partijen (bijv. gemeente, scholen), wat bijdraagt aan het voortzetten van het project.
- **Het betrekken van ouders bij de sport- en beweegactiviteiten van hun kinderen**: hierdoor blijven de kinderen deelnemen en gaan de ouders (soms) zelf ook weer sporten. Bijvoorbeeld door ouder-kind-activiteiten te organiseren of ouders de mogelijkheid te bieden om op hetzelfde tijdstip als hun kinderen te sporten.
- **Kennis en ervaringen, die zijn opgedaan binnen het Sportimpulsproject**, waardoor de uitvoer en borging van de huidige activiteiten worden bevorderd: zo weet men bijvoorbeeld beter hoe potentiële deelnemers te benaderen zijn, contacten met andere partijen kunnen worden gelegd, deelnemers kunnen worden begeleid en activiteiten beter kunnen worden gefinancierd. Betrokkenen hebben ervaring opgedaan met wat wel en niet werkt.
- **Integratie van activiteiten in de organisatiestructuur:** sommige organisaties hadden al een goede organisatiestructuur waarin de opgezette activiteiten opgenomen konden worden. Andere organisaties hebben nieuwe organisatiestructuren opgezet waarin de Sportimpulsactiviteiten zijn geïntegreerd, bijvoorbeeld in de vorm van werkgroepen, commissies, een Sportdorp[5] of het samenvoegen van meerdere verenigingen tot één vereniging.

De factoren, die de borging van activiteiten hebben belemmerd, worden hieronder gepresenteerd. De belemmerende factoren zijn veelal tegengesteld aan de bevorderende factoren. 31 procent van de respondenten van de online enquête (n=56) zag geen belemmerende factoren.

- **Samenwerkingsverbanden die moeizaam verlopen en/of zijn gestopt** hebben geleid tot het beperkt voortzetten of zelfs helemaal stoppen van activiteiten. Verschillende belangen en prioriteiten, een slechte afstemming tussen partijen en concurrentiegevoelens spelen daarbij onder andere een rol. Daarnaast werken verschillen tussen organisaties in cultuur en werktijden belemmerend. Sportverenigingen hebben bijvoorbeeld als prioriteit de organisatie van sport en zijn vaak niet gespecialiseerd om kwetsbare mensen op te vangen.

[5] In een Sportdorp werken sportverenigingen samen met andere lokale partijen om laagdrempelige sport- en beweegactiviteiten in een buurt aan te bieden. Sportaanbod wordt aangeboden in de vorm van activiteiten, modules en flexibele lidmaatschappen, zodat zoveel mogelijk inwoners van een bepaalde buurt kunnen sporten en bewegen. Zie: https://www.netwerkinbeweging.nl/interventies/overzicht/21809?mode=Mode-all&trefwoorden=sportdorp&leeftijdscategorie=&beoordeling=&thema=&doelgroep=&setting=&sport=

- **Geen of weinig samenwerking met en/of ondersteuning van de gemeente**: (gewijzigd) sportbeleid dat niet aansluit bij de opgezette activiteiten en/of concurrerende activiteiten die door de gemeente worden aangeboden, werken ook belemmerend voor de borging van de projecten.
- **Gebrek aan financiële middelen voor uitvoer van de activiteiten na afloop van de subsidie**: vooraf is niet altijd nagedacht hoe de activiteiten na afloop van het project worden gefinancierd. Het plotseling vragen of verhogen van deelnemersbijdragen zorgt soms voor afhaken van deelnemers, omdat zij niet in staat zijn of bereid zijn een (verhoogde) eigen bijdrage te betalen. Daarnaast vragen samenwerkende partijen vaak een vergoeding voor hun (professionele) inzet, terwijl afnemers van de activiteiten (bijv. scholen waar de sport- en beweegactiviteiten worden uitgevoerd) niet altijd in staat of bereid zijn om de volledige kostprijs te betalen. Het is lastig om de activiteiten voor met name kwetsbare groepen kostendekkend te krijgen.
- **Geen of weinig draagvlak voor de nieuwe sport- en beweegactiviteiten/doelgroep binnen de eigen organisatie**: hierbij speelt ook de verenigingscultuur, die wat terughoudend is voor veranderingen, een rol.
- **Gebrek aan professionele trainers en vrijwilligers** om in te zetten voor de uitvoer van activiteiten. Daarnaast had men moeite met het werven van nieuwe trainers en vrijwilligers.
- **Afhankelijkheid van vrijwilligers, vooral bij sportverenigingen**: vrijwilligers beschikken niet altijd over de kennis om specifieke doelgroepen te begeleiden, zijn niet altijd (overdag) beschikbaar en zijn vanwege het 'vrijwillige karakter' niet altijd bereid om bepaalde taken op zich te nemen.
- **Het moeilijk bereiken van de (inactieve) doelgroep**, bijvoorbeeld doordat de gebruikte wervingsmethode ontoereikend is of samenwerkingspartners potentiële deelnemers niet doorverwijzen.
- **Weinig vraag naar het aanbod vanuit de doelgroep**, met lage deelnemersaantallen als gevolg.
- **Ongemotiveerde deelnemers**, wat het enthousiasme van uitvoerders en de continuïteit van de activiteiten beperkt.
- **Geen of te weinig betrokkenheid van ouders**, wat de deelname van kinderen aan sport- en beweegactiviteiten belemmert.
- **Personele wisselingen binnen organisaties en/of het wegvallen van sleutelfiguren**, waardoor activiteiten vertraging hebben opgelopen of zelfs stil zijn komen te liggen.
- **Geen (duidelijk) zichtbare resultaten**, wanneer activiteiten bijvoorbeeld geen nieuwe leden opleveren of als het niet duidelijk is hoeveel nieuwe leden de activiteiten hebben opgeleverd.

4. Conclusies en aanbevelingen

De Sportimpuls is een tweejarige subsidieregeling voor lokale sport- en beweegaanbieders, gericht op het opzetten van structureel sport- en beweegaanbod voor doelgroepen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of dreigen te stoppen met sporten en bewegen. Het doel is om een hogere sport- en beweegdeelname bij deze doelgroepen te bereiken. In dit onderzoek staat de borging van Sportimpulsprojecten uit de rondes 2012 en 2013 centraal: '*Wat is er nog over van de Sportimpulsprojecten uit ronde 2012 en 2013 na afloop van de tweejarige projectperiode?*' In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies van het onderzoek beschreven aan de hand van de verschillende deelonderzoeksvragen. Het hoofdstuk sluit af met een aantal aanbevelingen ter bevordering van de borging van lopende en toekomstige Sportimpulsprojecten.

1. In welke mate en hoe zijn de activiteiten die uit de projecten zijn ontstaan na afloop (financieel) gecontinueerd?

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat bij de meeste Sportimpulsprojecten die aan het onderzoek deelnamen, opgezette sport- en beweegactiviteiten volledig of deels zijn voortgezet na de projectperiode. De uitvoer van de sport- en beweegactiviteiten wordt vooral gefinancierd vanuit deelnemersbijdragen of lidmaatschapsgelden. Daarnaast wordt de uitvoer mogelijk gemaakt door de inzet van vrijwilligers. Bij een klein deel van de projecten zijn de activiteiten geheel gestopt. Een gebrek aan financiële middelen, zowel bij de uitvoerende organisaties als de doelgroep, is de belangrijkste reden dat activiteiten (deels) zijn gestopt.

Bij de meeste projecten heeft de Sportimpuls geleid tot structurele (wekelijkse) sport- en beweegactiviteiten, al dan niet in een andere of beperktere vorm ten opzichte van de projectperiode. Voorbeelden uit de interviews laten zien dat mensen zijn geschoold en dat nieuw sportaanbod is opgericht zoals nieuwe sportverenigingen, wandelgroepen en beweeggroepen voor verschillende doelgroepen (zowel reguliere als kwetsbare mensen). Voetbal, gymnastiek/turnen en fitness (individueel, binnen) zijn de drie meest populaire aangeboden sporten. Aangezien de Sportimpuls streeft naar structureel sport- en beweegaanbod, is dit een positief resultaat. Toch moeten deze resultaten voorzichtig worden geïnterpreteerd. In 2012 en 2013 zijn in totaal 339 Sportimpulsprojecten gestart. Voor 178 projecten (respons 53%) is de online enquête ingevuld. Het is niet duidelijk in hoeverre de geïncludeerde projecten representatief zijn voor alle projecten in 2012 en 2013. We weten alleen dat de ondervraagde hoofdaanvragers van zowel projecten uit 2012 als 2013 zijn en dat de groep projecten met een budget tot € 90.000,- licht oververtegenwoordigd is. Het is mogelijk dat de niet-geïncludeerde projecten (47%) juist de projecten zijn die minder goed zijn verlopen of waarbij de activiteiten zelfs helemaal zijn gestopt. Helaas is geen zicht op de mate van borging van activiteiten bij de niet-geïncludeerde projecten, waardoor het doen van uitspraken op dit gebied lastig is. Dit geldt overigens ook voor de interpretatie van de overige borgingsresultaten van de 178 bevraagde projecten.

2. In welke mate en hoe zijn de deelnemers structureel blijven bewegen na afronding van de projectperiode?

Naast het wekelijks sport- en beweegaanbod worden ook niet wekelijks terugkerende activiteiten aangeboden, zoals een eendaags of meerdaags sportevenement, losse clinic, beweegprogramma of sportcursus. Om ervoor te zorgen dat deelnemers na deze activiteiten blijven sporten en bewegen, is vervolgaanbod gewenst. Vervolgaanbod wordt volgens de ondervraagden voornamelijk gerealiseerd bij de eigen vereniging/organisatie of bij een samenwerkingspartner. Bij een deel van de geïnterviewde

projecten worden deelnemers bijvoorbeeld via tijdelijke beweegprogramma's naar structureel sport- of beweegaanbod geleid bij een sportvereniging of commerciële sportaanbieder.

Het deel van de deelnemers aan de wekelijkse en niet wekelijks activiteiten, dat uiteindelijk structureel (wekelijks) blijft sporten en bewegen, varieert tussen de projecten. Uit de interviews blijkt dat kwetsbare doelgroepen (mensen met overgewicht of motorische achterstanden) vaak geen aansluiting vinden bij een sportvereniging. Uit eerder onderzoek blijkt dat het belangrijk is dat het (vervolg)aanbod goed aansluit op de wensen, behoeften en (on)mogelijkheden van de (inactieve) doelgroep (Ooms et al., 2015).

Opvallend is verder dat de voortgezette sport- en beweegactiviteiten zich richten op verschillende leeftijdsgroepen. Buiten de doelgroep (leeftijdsgroep) ouderen, worden de sport- en beweegactiviteiten weinig gericht op minder actieve doelgroepen, zoals chronisch zieken, mensen met een lichamelijke beperking en inactieven. Uit de interviews blijkt dat zij moeilijker te bereiken zijn en dat lage deelnemersaantallen een reden is om met het project te stoppen. Er is meer gezondheidswinst te behalen door de minst actieven iets meer te laten bewegen, dan de al wat actieve mensen nog meer te laten bewegen (Warburton et al., 2006). Nog specifieker op de minst actieven richten, zou dus gewenst zijn. Ook eerder onderzoek laat zien dat de doelgroep inactieven lastig te bereiken is via reguliere wervingsmethoden (bijv. flyers, artikelen in lokale krantjes) en andere kennis en vaardigheden vraagt van trainers binnen sportverenigingen (Ooms et al., 2015).

3. In welke mate en hoe zijn de samenwerkingsverbanden, die als gevolg van de projecten zijn ontstaan, na afloop voortgezet?

Binnen bijna alle projecten is tijdens de projectperiode samengewerkt met andere (lokale) partijen. Niet alle opgezette samenwerkingsverbanden zijn echter gecontinueerd. Van de ondervraagden die in het kader van de Sportimpuls hebben samengewerkt met andere partijen, geeft 38 procent aan dat één of meerdere samenwerkingsverbanden zijn gestopt. De belangrijkste reden hiervoor is het ontbreken van gezamenlijke ambities/doelen. Uit de interviews blijkt daarnaast dat de samenwerking minder wordt of stopt als eerdere verwachtingen of gewenste resultaten niet uitkomen.

De drie belangrijkste partijen waarmee de samenwerking is geïntensiveerd en/of het netwerk is uitgebreid, zijn andere sportverenigingen, de buurtsportcoach en de gemeente. Er wordt nu vooral samengewerkt op het gebied van promotie van het sport- en beweegaanbod, het delen van kennis en expertise, de uitvoer van de sport- en beweegactiviteiten en werving van de doelgroep. Uit de interviews blijkt dat organisaties elkaar (beter) hebben leren kennen, de lijnen korter zijn geworden en dat ze elkaar beter weten te vinden. Als de samenwerking een win-win-situatie voor beide partijen is, bevordert dit de samenwerking.

4. In welke mate en hoe is er sprake van borging t.a.v. opgedane kennis en ervaringen?

Tijdens het opzetten en uitvoeren van het Sportimpulsproject zijn kennis en ervaringen opgedaan, bijvoorbeeld over de wijze van benaderen van deelnemers en het leggen van contacten met andere partijen. Bij de meeste ondervraagde projecten zijn kennis en ervaringen vastgelegd. Dit is vooral gebeurd doordat betrokkenen bij het project nog steeds inzetbaar zijn en door het verwerken van kennis en ervaringen in voorbeelddocumenten en een handleiding voor de uitvoer.

5. Welke belemmerende en bevorderende factoren spelen een rol bij de borging van de projecten?

Uit zowel de online enquête als de interviews komen verschillende factoren naar voren die borging van de sport- en beweegactiviteiten hebben bevorderd, dan wel belemmerd. Voorbeelden van belangrijke bevorderende factoren zijn samenwerkingsverbanden die voor alle betrokken partijen wat opleveren, planmatig en vraaggericht werken én enthousiaste projectleiders, uitvoerders en deelnemers. De meeste belemmerende factoren zijn tegengesteld aan de bevorderende factoren. Een belangrijke belemmerende factor zijn samenwerkingsverbanden die moeizaam verlopen of zijn gestopt. In dit kader wordt ook een gebrek aan samenwerking met en ondersteuning van de gemeente genoemd. Een gebrek aan financiële middelen voor uitvoer van de activiteiten na afloop van de subsidie is een andere belangrijke belemmerende factor. Een op de drie ondervraagden van de online enquête zag overigens geen belemmerende factoren.

Samengevat is de Sportimpuls voor de meeste ondervraagde projecten een echte 'impuls' geweest, waardoor nieuwe samenwerkingsverbanden zijn opgezet, nieuw sport- en beweegaanbod is gerealiseerd en kennis en ervaringen zijn opgedaan met het opzetten en uitvoeren van het project. Dit zijn zaken, die zonder deze 'impuls', niet van de grond zouden zijn gekomen. Terugkomend op de hoofdvraag van het onderzoek '*Wat is er nog over van de Sportimpulsprojecten uit ronde 2012 en 2013 na afloop van de tweejarige projectperiode?*', zien we dat voor de meeste ondervraagde projecten (een deel van) de opgezette activiteiten en samenwerkingsverbanden zijn gecontinueerd. Daarnaast heeft grotendeels borging van kennis en expertise plaatsgevonden. Een gebrek aan borging van financiën is de belangrijkste reden voor het niet continueren van activiteiten. Verder blijft de borging van de sport- en beweegdeelname van met name kwetsbare doelgroepen achter.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek en eerdere (praktijk)onderzoeken (Aalbers, 2016; Ooms et al., 2015; Oranje Fonds & Kenniscentrum Sport, 2016), volgt een aantal aanbevelingen om de borging van huidige en toekomstige Sportimpulsprojecten te bevorderen. Deze aanbevelingen hebben betrekking op verschillende aspecten van borging waaronder de samenwerking, financiële borging en borging van de sport- en beweegdeelname.

Algemene borging

- **Meer aandacht voor borging tijdens het project**: door de mate van borging (borging van activiteiten, financiën, samenwerking, sport- en beweegdeelname en kennis en expertise) regelmatig te monitoren (bijv. door interviews, vragenlijsten of groepsbijeenkomsten met betrokkenen) en vervolgens met betrokkenen binnen het project te bespreken, blijft gedurende het project aandacht voor borging en raakt het niet op de achtergrond. Dit maakt het tevens mogelijk om tijdig aanpassingen te kunnen doen, die de borging bevorderen. In de procedure van 2015 dienen projecteigenaren de activiteiten van hun project te monitoren en evalueren (Van Lindert et al., 2016). Monitoring van borging zou hieraan kunnen worden toegevoegd. Daarnaast zou meer nadruk kunnen worden gelegd op de verschillende aspecten van borging in voortgangsverslagen. Op basis daarvan zou tussentijds kunnen worden geïntervenieerd als de borging blijkt achter te blijven. Ondersteuning op het gebied van borging kan bijvoorbeeld bestaan uit het organiseren van bijeenkomsten of workshops waar kennis, ervaringen en *good practices* worden gedeeld.

Borging van de samenwerking

- **(Blijven) stimuleren van de opzet van duurzame samenwerkingsverbanden binnen het Sportimpulsproject**: samenwerking met andere partijen is niet alleen belangrijk tijdens de projectperiode bij het opzetten van activiteiten, maar ook na afloop van de projectperiode bij het voorzetten van activiteiten. Wanneer verschillende partijen gezamenlijk een aanvraag indienen, moet duurzame samenwerking het doel zijn. Waar willen de verschillende partijen naartoe werken, ook na de subsidieperiode? En wat levert de samenwerking voor hen op? Door alle partijen voorafgaand de start van een project bij de plannen te betrekken en ook na te laten denken over de langere termijn, wordt duurzame samenwerking bevorderd. Het opzetten van nieuwe samenwerkingsverbanden kost daarnaast tijd. Het is dus gewenst dat mogelijkheden in de samenwerking in een zo vroeg mogelijk stadium (bij voorkeur voor de aanvraag) al zijn verkend. In de aanvraagprocedure van de Sportimpuls is samenwerking met andere partijen een criterium. Dit criterium zou vervangen kunnen worden voor het criterium 'duurzame samenwerking', waarbij partijen zich committeren om de samenwerking voort te zetten als de subsidie ophoudt.
- **Samenwerking met de gemeente in een vroeg stadium stimuleren**: de samenwerking met de gemeente zou binnen de Sportimpulsprojecten beter kunnen. Er zijn inmiddels al verbeteringen binnen de aanvraagprocedure van de Sportimpuls op dit gebied doorgevoerd: sinds 2013 is samenwerking met de gemeente verplicht, de gemeente dient een advies over de subsidieaanvraag te verstrekken en in een intentieverklaring moet de samenwerking worden bekrachtigd. Verder wordt sinds 2014 expliciet gevraagd naar de beschrijving van de rol van de buurtsportcoach in het project (Van Lindert et al., 2016). Er is nog geen zicht op in hoeverre deze maatregelen de daadwerkelijke samenwerking met de gemeente en de aansluiting van de projecten op het buursportcoachbeleid hebben beïnvloed. In ieder geval zouden, net als bij andere samenwerkingspartners, de gemeente en buurtsportcoach in een zo vroeg mogelijk stadium moeten worden betrokken en zou duurzame samenwerking het uitgangspunt moeten zijn. Als het Sportimpulsproject aansluit bij het gemeentelijk beleid, versterken de activiteiten binnen de gemeente elkaar.

Financiële borging

- **Meer aandacht voor borging van financiën voorafgaand het project**: het is belangrijk dat al voorafgaand aan de start van een project goed wordt nagedacht over wat nodig is voor het voortzetten van het project (bijv. mensuren, inzet van samenwerkingspartners, materialen, faciliteiten en promotiematerialen), wat de bijbehorende kosten zijn en hoe deze kosten kunnen worden gedekt. Daarnaast is inzicht in opbrengsten van het project (bijv. bijdragen van deelnemers en bijdragen van samenwerkingspartners) belangrijk. Aanvragers van een Sportimpulsaanvraag zouden bijvoorbeeld verplicht kunnen worden een meerjarenbegroting te maken, die een aantal maanden na de projectperiode doorloopt. Vanuit ZonMw zou een voorbeeldbegroting kunnen worden gemaakt en/of een overzicht met mogelijke kostenposten/opbrengsten. Vanaf 2017 is het maximaal aan te vragen bedrag voor de Sportimpuls verlaagd naar € 80.000,- en is cofinanciering verplicht (minimaal 15 procent van het te aanvragen bedrag; Van Lindert et al., 2016). Dit zijn maatregelen die hier goed op aansluiten en kunnen bijdragen aan (het nadenken over) de borging van financiën.
- **Een eigen bijdrage aan deelnemers vragen tijdens de projectperiode**: een eigen bijdrage van deelnemers is niet alleen een inkomstenbron, maar vergroot ook de commitment en de kans op duurzame betrokkenheid van deelnemers.
- **Lokale uitvoerders stimuleren om contact te zoeken met lokale organisaties (fondsen, stichtingen) die iets in de financiering kunnen betekenen**: voor deelnemers die beperkte

financiële middelen hebben, zou deelname kunnen worden bevorderd via organisaties zoals het Jeugdsportfonds en Stichting Leergeld.

- **Financiering van de activiteiten vanuit meerdere bronnen**: hierdoor is het voorbestaan van het sport- en beweegaanbod minder kwetsbaar. Daarnaast zijn financiers eerder geneigd een kleiner bedrag bij te dragen (dan een groter bedrag). Denk naast eigen bijdragen van deelnemers en financiering door fondsen en stichtingen ook aan een financiële bijdrage van de gemeente, bedrijven en andere samenwerkingspartners.

Borging sport- en beweegdeelname deelnemers

- **Meer richten op minder actieve doelgroepen**: de meeste gezondheidswinst is te behalen door de minst actieve doelgroepen in beweging te krijgen (Warburton et al., 2006). Binnen de Sportimpulsprojecten zou daarom nog meer gericht moeten worden op inactieve doelgroepen, zoals chronisch zieken en mensen met een beperking.
- **Zorgen dat het (vervolg)aanbod aansluit op de wensen, behoeften en (on)mogelijkheden van de inactieve doelgroep**: dit betekent het aanbieden van laagdrempelige activiteiten qua intensiteit en duur. De activiteiten zijn veilig en deelnamekosten zijn laag. Ze worden op een voor de doelgroep gunstig tijdstip aangeboden, dichtbij in hun buurt. Bovendien is er aandacht voor het sociale aspect. De doelgroep zou vooraf bevraagd kunnen worden over hun wensen en behoeften en/of betrokken kunnen worden bij de keuze van sport- en beweegactiviteiten. Wanneer deelnemers afhaken, moet inzicht worden verkregen in waarom dat gebeurt. Sinds 2013 is ‘vraaggericht werken’ toegevoegd als criteria in de aanvraagprocedure van de Sportimpuls (Van Lindert et al., 2016). In dit onderzoek is echter niet gekeken of dit ook daadwerkelijk heeft geleid tot meer vraaggericht aanbod.
- **Zorgen dat voldoende deskundig kader beschikbaar is**: de ervaring die deelnemers hebben met de sport- of beweegactiviteit is mede afhankelijk van de kwaliteit van de trainer. Dit bepaalt ook of zij blijven terugkomen om te sporten en bewegen (Ooms et al., 2015). Na de projectperiode zou dus budget gereserveerd moeten worden om trainers/begeleiders op te blijven leiden om specifieke doelgroepen te begeleiden. Een gebrek aan professionele trainers was een van de belemmerende factoren voor het continueren van activiteiten.
- **Zorg dat op de Menukaart Sportimpuls interventies staan van hoge kwaliteit**: wanneer een interventie alleen ‘Goed Beschreven’ is, weten we nog niet hoe effectief de interventie in de praktijk is om mensen aan het sporten en bewegen te krijgen. Om effectieve Sportimpulsprojecten te krijgen, is het essentieel dat daar voldoende kennis en handvatten voor zijn. Vervolgens is het belangrijk dat deze interventies worden uitgevoerd zoals ze zijn bedoeld.

5. Referenties

Aalbers, M. (2016). *Tipsheet - Borging van lokale sport- en beweegprojecten*. Ede: Kennis Centrum Sport.

Bernaards C. (2013). *TNO monitor Bewegen en Gezondheid: Bewegen in Nederland 2000-2013*. Leiden: TNO Gezond Leven.

Boers, E., Schuttert, I. & Steenbergen, J. (2016). *Sportimpuls, meting 2016: Verdiepingsonderzoek naar de lokale uitvoering en opbrengsten van de Sportimpuls-projecten uit de rondes 2012, 2013, 2014 en 2015*. Ede: Kennispraktijk.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2015). *Kamerbrief Rapporten Sport en Bewegen in de Buurt*. Den Haag: VWS.

Ooms, L., Veenhof, C., Schipper-van Veldhoven, N. & De Bakker, D.H. (2015). Sporting programs for inactive population groups: factors influencing implementation in the organized sports setting. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation,* 7(12). DOI: 10.1186/s13102-015-0007-8.

Oranje Fonds & Kenniscentrum Sport (2016). *Financiering en borging van een sociaal sportinitiatief*. Utrecht, Ede: Oranje Fonds, Kenniscentrum Sport.

Van Lindert, C., Pulles, I. & Van der Poel, H. (2016). *Voortgangsrapportage Monitor Sport en Bewegen in de Buurt 2016*. Utrecht: Mulier Instituut.

Warburton, D.E., Nicol, C.W. & Bredin, S.S. (2006). Health benefits of physical activity: the evidence. *CMAJ*, 174:801-809.

WHO (World Health Organization) (2011). *Global status report on noncommunicable diseases 2010*. Genève, Zwitserland: WHO.

Zeinstra, G. & Van der Velden, N. (2015). *Kennisdossier: Borging van een integrale gezondheidsaanpak*. Berg en Dal: iResearch.

Bijlage 1 Vragenlijst

Vragenlijst Borging Sportimpulsprojecten 2012-2013

Welkom bij dit onderzoek over de borging van de Sportimpulsprojecten.

Met de knoppen 'terug' en 'volgende' kunt u door de vragenlijst gaan.

Aan het eind van de vragenlijst is ruimte voor op- en aanmerkingen over de vragenlijst. Bent u tijdens het invullen van de vragenlijst problemen tegengekomen of heeft u suggesties voor verbeteringen, dan horen wij dat graag.

Bij voorbaat heel hartelijk dank voor uw medewerking.

Algemeen

1. Welk type sport- en beweegaanbieder vertegenwoordigt u?

❑ Sportvereniging
❑ Buurt- of wijkorganisatie (bijv. buurthuis, buurt(sport)werk, buurtvereniging, wijk- of dorpsraad)
❑ Lokale sportraad
❑ Lokale sportservice/lokaal sportloket
❑ Provinciale sportservice/sportraad
❑ Revalidatie- en/of zorginstelling
❑ Patiëntenorganisatie
❑ Welzijnsorganisatie
❑ (Sport)fysiotherapeut
❑ Sportschool/fitnesscentrum
❑ Commerciële sport- en beweegaanbieder (excl. sportschool/fitnesscentrum)
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)

2. Welke sport- en beweegactiviteit(en) biedt uw vereniging/organisatie aan?

Meer antwoorden mogelijk

- ❑ Atletiek
- ❑ Badminton
- ❑ Basketbal
- ❑ Beachvolleybal
- ❑ Biljart/poolbiljart/snooker
- ❑ Boksen
- ❑ Bowling
- ❑ Bridge
- ❑ Dammen
- ❑ Danssport
- ❑ Darts
- ❑ Duiksport
- ❑ Fietsen (mountainbiken, toerfietsen, wielrennen)
- ❑ Fitness, individueel (binnen)
- ❑ Fitness, in een groep zoals aerobics, spinning en zumba (binnen)
- ❑ Fitness, buiten zoals bootcamp
- ❑ Freerunning
- ❑ Golf
- ❑ Gymnastiek/turnen
- ❑ Handbal
- ❑ Hardlopen/joggen/trimmen
- ❑ Hockey
- ❑ Honkbal/softbal
- ❑ Jeu de boules
- ❑ Judo
- ❑ Kano
- ❑ Klimsport
- ❑ Korfbal
- ❑ Midgetgolf
- ❑ Motorrijden
- ❑ Paardensport
- ❑ Roeien
- ❑ Rugby
- ❑ Schaatsen
- ❑ Schaken
- ❑ Schietsport
- ❑ Skeeleren/skaten
- ❑ Skiën/langlaufen/snowboarden
- ❑ Spelvormen en/of beweegactiviteiten
- ❑ Squash
- ❑ Tafeltennis
- ❑ Tennis
- ❑ Vecht- en verdedigingsporten (excl. boksen en judo)
- ❑ Voetbal
- ❑ Volleybal

❑ Wandelsport (wandelen, nordic walking)
❑ Waterpolo
❑ Yoga/pilates/poweryoga/tai chi
❑ Zaalvoetbal
❑ Zeilen/surfen
❑ Zwemsport (excl. waterpolo)
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)

3. Hoeveel personen (leden, deelnemers, klanten) sporten en/of bewegen bij uw vereniging/organisatie?

Liefst exacte aantallen, maar als u daar niet over beschikt maak dan een reële schatting. Peildatum 1 januari 2017.

Totaal personen aantal …..

❑ Weet ik niet (bij dit antwoord kan hierboven geen getal worden ingevuld)

Borging sport- en beweegactiviteiten

4. In het kader van de Sportimpuls heeft uw vereniging/organisatie, al dan niet in samenwerking met een partner, sport- en beweegactiviteiten opgezet. In hoeverre worden deze activiteiten op dit moment nog uitgevoerd?

❑ De activiteiten zijn helemaal gestopt (→ ga naar vraag 5)
❑ De activiteiten worden deels nog uitgevoerd (→ ga naar vraag 5)
❑ De activiteiten worden in zijn geheel nog uitgevoerd (→ ga naar vraag 6)
❑ Weet ik niet (→ ga naar vraag 14)

Onderstaande vraag (5) alleen beantwoorden als bij vraag 4 het antwoord 'de activiteiten zijn helemaal gestopt' of 'de activiteiten worden deels nog uitgevoerd' is gegeven.

5. Waarom zijn de sport- en beweegactiviteiten helemaal gestopt of worden ze nog maar deels uitgevoerd?

Meer antwoorden mogelijk

❑ Beperkte financiële middelen doelgroep (om contributie/deelname te betalen)
❑ Gebrek aan financiële middelen voor uitvoer van activiteiten
❑ Gebrek aan materialen en/of sport(hulp)middelen
❑ Geen geschikte of beschikbare accommodatie
❑ Geen of weinig vraag naar het aanbod vanuit de doelgroep
❑ Geen samenwerking (meer mogelijk) met andere (lokale) partijen
❑ Levert geen of weinig nieuwe leden/deelnemers/klanten op
❑ Onvoldoende draagvlak voor het aanbod binnen mijn vereniging/organisatie
❑ Onvoldoende draagvlak voor het aanbod bij samenwerkingspartner(s)
❑ Te weinig (opgeleid) kader
❑ Te weinig vrijwilligers
❑ Vertrek van sleutelfiguren/personele wisselingen
❑ Werving doelgroep is lastig of niet gelukt
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)
❑ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

Bij vraag 4 antwoord 'de activiteiten zijn helemaal gestopt' → ga naar vraag 14
Bij vraag 4 antwoord 'de activiteiten worden deels nog uitgevoerd' → ga naar vraag 6

Onderstaande vragen (6-13) alleen beantwoorden als bij vraag 4 het antwoord 'de activiteiten worden deels nog uitgevoerd' of 'de activiteiten worden in zijn geheel nog uitgevoerd' is gegeven.

U heeft aangegeven dat nog steeds (een deel van de) sport- en beweegactiviteiten die in het kader van de Sportimpuls zijn opgezet worden uitgevoerd. De volgende vragen gaan over deze sport- en beweegactiviteiten.

6. Om wat voor type sport- en beweegactiviteiten gaat het?

Meer antwoorden mogelijk

❑ Eendaags sportevenement
❑ Meerdaags sportevenement (bijv. competitie, toernooi)
❑ Losse kennismakingsles, clinic of workshop
❑ Sportkennismakingsaanbod/cursus (bijv. een hardloopcursus van 6 weken, waarbij één keer per week wordt getraind)
❑ Wekelijks terugkerend sport- of beweegaanbod
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)

7. Om welke sport- en beweegactiviteiten gaat het?

Meer antwoorden mogelijk

- ❑ Atletiek
- ❑ Badminton
- ❑ Basketbal
- ❑ Beachvolleybal
- ❑ Biljart/poolbiljart/snooker
- ❑ Boksen
- ❑ Bowling
- ❑ Bridge
- ❑ Dammen
- ❑ Danssport
- ❑ Darts
- ❑ Duiksport
- ❑ Fietsen (mountainbiken, toerfietsen, wielrennen)
- ❑ Fitness, individueel (binnen)
- ❑ Fitness, in een groep zoals aerobics, spinning en zumba (binnen)
- ❑ Fitness, buiten zoals bootcamp
- ❑ Freerunning
- ❑ Golf
- ❑ Gymnastiek/turnen
- ❑ Handbal
- ❑ Hardlopen/joggen/trimmen
- ❑ Hockey
- ❑ Honkbal/softbal
- ❑ Jeu de boules
- ❑ Judo
- ❑ Kano
- ❑ Klimsport
- ❑ Korfbal
- ❑ Midgetgolf
- ❑ Motorrijden
- ❑ Paardensport
- ❑ Roeien
- ❑ Rugby
- ❑ Schaatsen
- ❑ Schaken
- ❑ Schietsport
- ❑ Skeeleren/skaten
- ❑ Skiën/langlaufen/snowboarden
- ❑ Spelvormen en/of beweegactiviteiten
- ❑ Squash
- ❑ Tafeltennis
- ❑ Tennis
- ❑ Vecht- en verdedigingsporten (excl. boksen en judo)
- ❑ Voetbal
- ❑ Volleybal

❑ Wandelsport (wandelen, nordic walking)
❑ Waterpolo
❑ Yoga/pilates/poweryoga/tai chi
❑ Zaalvoetbal
❑ Zeilen/surfen
❑ Zwemsport (excl. waterpolo)
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)

8. Voor welke doelgroep(en) is dit sport- en beweegaanbod gerealiseerd?

Meer antwoorden mogelijk

❑ Kinderen (0-12 jaar)
❑ Jongeren (13-17 jaar)
❑ Volwassenen (18-54 jaar)
❑ Ouderen (55+ jaar)
❑ Blijvend geblesseerden
❑ Chronisch zieken (bijv. astma, diabetes, hart- en vaatziekten)
❑ Mensen met een lage sociaaleconomische status
❑ Mensen met een lichamelijke beperking (beperking in bewegen, zien of horen)
❑ Mensen met een migratieachtergrond
❑ Mensen met een psychische/psychiatrische aandoening
❑ Mensen met een verstandelijke beperking
❑ Mensen met gedragsproblemen (bijv. agressiviteit, Autisme, ADHD, ADD)
❑ Mensen met overgewicht
❑ Ouders/verzorgers
❑ Scholieren
❑ Werknemers van bedrijven
❑ Inactieven
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)

9. Zijn de sport- en beweegactiviteiten die vanuit de Sportimpuls zijn voortgezet onderdeel van het standaard aanbod van uw vereniging/organisatie geworden?

❑ Ja, alle activiteiten zijn onderdeel van het standaard aanbod
❑ Ja, een deel van de activiteiten is onderdeel van het standaard aanbod
❑ Nee, de activiteiten zijn geen onderdeel van het standaard aanbod
❑ Weet ik niet

10. Zijn de sport- en beweegactiviteiten die vanuit de Sportimpuls zijn voortgezet onderdeel van het langetermijnbeleid van uw vereniging/organisatie?

❑ Ja, alle activiteiten zijn onderdeel van het langetermijnbeleid
❑ Ja, een deel van de activiteiten is onderdeel van het langetermijnbeleid
❑ Nee, de activiteiten zijn geen onderdeel van het langetermijnbeleid
❑ Niet van toepassing, wij hebben geen langetermijnbeleid
❑ Weet ik niet

11. Hoe wordt de uitvoering van deze sport- en beweegactiviteiten op dit moment gefinancierd?

Meer antwoorden mogelijk

❑ Activiteiten worden uitgevoerd door vrijwilligers
❑ Eigen bijdrage deelnemers en/of lidmaatschapsgelden
❑ Activiteiten zijn ondergebracht bij sportaanbod buurtsportcoach/combinatiefunctionaris
❑ Financiële bijdrage en/of ureninzet samenwerkingspartner(s)
❑ Fondsen en foundations (bijv. Johan Cruyff Foundation, Oranje Fonds)
❑ Gemeentelijke subsidie/regeling
❑ Sponsoring
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)
❑ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

Borging sport- en beweegdeelname deelnemers

12. Indien (een deel van) de (voortgezette) Sportimpuls activiteiten niet wekelijks terugkerende sport- en beweegactiviteiten zijn (bijv. eendaags sportevenement, losse clinic, sportcursus): Is er vervolgaanbod voor deelnemers aan deze activiteiten?

Meer antwoorden mogelijk

❑ Ja, bij mijn vereniging/organisatie
❑ Ja, bij een samenwerkingspartner
❑ Ja, anders, namelijk … (open antwoord programmeren)
❑ Nee, er is geen vervolgaanbod
❑ Niet van toepassing, de sport- en beweegactiviteiten worden al wekelijks aangeboden
❑ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

13. Het doel van de Sportimpuls is dat meer mensen gaan sporten en bewegen. In hoeverre hebben de (voortgezette) Sportimpulsactiviteiten volgens u geleid tot structureel (wekelijks) sporten en bewegen bij deelnemers? Bijv. bij uw vereniging/organisatie of bij een samenwerkingspartner.

❑ Minder dan een kwart (0-24%) van de deelnemers is structureel gaan sporten en bewegen
❑ Tussen een kwart en de helft (25-49%) van de deelnemers is structureel gaan sporten en bewegen
❑ Tussen een helft en driekwart (50-74%) van de deelnemers is structureel gaan sporten en bewegen
❑ Driekwart of meer (75-100%) van de deelnemers is structureel gaan sporten en bewegen
❑ Weet ik niet

Borging samenwerking

14. Heeft uw vereniging/organisatie in het kader van de Sportimpuls met andere (lokale) partijen samengewerkt?

❑ Ja (→ ga naar vraag 15)
❑ Nee(→ ga naar vraag 20)
❑ Weet ik niet (→ ga naar vraag 20)

15. U heeft aangegeven dat uw vereniging/organisatie in het kader van de Sportimpuls met andere (lokale) partijen heeft samengewerkt. Dit konden zowel bestaande als nieuwe samenwerkingspartners zijn. Heeft de Sportimpuls voor uw vereniging/organisatie wat opgeleverd als het gaat om samenwerking? Let op: het gaat om de situatie zoals die nu is.

❑ Ja, intensivering/uitbreiding samenwerking met andere partijen (→ ga naar vraag 16)
❑ Nee, niets opgeleverd (→ ga naar vraag 18)
❑ Weet ik niet (→ ga naar vraag 18)

Onderstaande vragen (16-17) alleen beantwoorden als bij vraag 15 het antwoord 'ja, intensivering/uitbreiding samenwerking met andere partijen' is gegeven.

16. Met welke partijen is de samenwerking geïntensiveerd en/of is uw netwerk uitgebreid door de Sportimpuls?

Meer antwoorden mogelijk

❑ Andere sportvereniging(en)
❑ Bedrijfsleven
❑ Beroepsopleiding (roc, mbo, hbo)
❑ Buurt- of wijkorganisatie (bijv. buurthuis, buurt(sport)werk, buurtvereniging, wijk- of dorpsraad)
❑ Buurtsportcoach/combinatiefunctionaris
❑ Buurtsportvereniging/schoolsportvereniging
❑ Commerciële dienstverlener (accountant, verzekeraar)
❑ Commerciële sport- en beweegaanbieder (excl. sportschool/fitnesscentrum)
❑ Gemeente
❑ GGD
❑ GGZ
❑ Huisarts
❑ Instelling voor gehandicaptenzorg
❑ Instelling voor jeugdzorg
❑ Instelling voor kunst en cultuur
❑ Instelling voor ouderenzorg
❑ Interventie-eigenaar
❑ Jeugdorganisatie (bijv. jeugd- en jongerenwerk, jeugdvereniging, scouting, Jong-Nederland)
❑ Lokaal jeugdsportfonds
❑ Lokale sportraad
❑ Lokale sportservice/lokaal sportloket
❑ MEE-instelling
❑ Naschoolse en buitenschoolse opvang

❑ Ouderenorganisatie (bijv. MBvO, ouderenbond)
❑ Patiëntenorganisatie
❑ Politie/justitie
❑ Praktijkonderwijs
❑ Provinciale sportservice/sportraad
❑ Regulier onderwijs (basis/voortgezet)
❑ Revalidatiecentrum
❑ Speciaal basisonderwijs (SBO)
❑ Speciaal onderwijs (basis/voortgezet)
❑ Sportbond
❑ (Sport)fysiotherapeut
❑ Sportschool/fitnesscentrum
❑ Universiteit
❑ Vluchtelingenorganisatie
❑ Welzijnsorganisatie
❑ Ziekenhuis
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)

17. Op welke gebieden wordt er met deze partijen op dit moment (intensiever) samengewerkt?
Meer antwoorden mogelijk
❑ (Delen) kennis en expertise
❑ Deskundigheidsbevordering trainers/begeleiders
❑ Financiële middelen (subsidie, sponsoring, gezamenlijke inzet financiële middelen)
❑ Gebruik accommodatie
❑ Gebruik materialen
❑ Inzet menskracht
❑ Monitoring en evaluatie
❑ Promotie sport- en beweegaanbod
❑ Uitvoer sport- en beweegactiviteiten
❑ Werving doelgroep
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)

18. Zijn er ook samenwerkingsverbanden gestopt?
❑ Ja (→ ga naar vraag 19)
❑ Nee (→ ga naar vraag 20)
❑ Weet ik niet (→ ga naar vraag 20)

19. Waarom is de samenwerking met partijen gestopt?

Meer antwoorden mogelijk

❑ Gebrek aan financiële middelen binnen mijn vereniging/organisatie
❑ Gebrek aan financiële middelen bij samenwerkingspartner(s)
❑ Gebrek aan menskracht/tijd binnen mijn vereniging/organisatie
❑ Gebrek aan menskracht/tijd bij samenwerkingspartner(s)
❑ Negatieve ervaring met samenwerking
❑ Onduidelijkheden over rollen, taken en/of verantwoordelijkheden
❑ Ontbreken gezamenlijke ambities/doelen
❑ Sport- en/of beweegactiviteiten zijn (deels) gestopt
❑ Verschillende belangen partners
❑ Vertrek van sleutelfiguren/personele wisselingen binnen mijn vereniging/organisatie
❑ Vertrek van sleutelfiguren/personele wisselingen bij samenwerkingspartner(s)
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)
❑ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

Borging kennis en expertise

20. Tijdens het opzetten en uitvoeren van het Sportimpuls project zijn kennis en ervaringen opgedaan. Het gaat hier bijvoorbeeld over de wijze van benaderen van deelnemers, contacten leggen met andere organisaties, het plannen van activiteiten en het daadwerkelijk begeleiden van deelnemers. Op welke manier zijn deze kennis en ervaringen vastgelegd/beschikbaar?

Meer antwoorden mogelijk

❑ Betrokkenen bij het Sportimpuls project zijn nog steeds inzetbaar
❑ Handleiding/protocol/stappenplan voor uitvoer
❑ Opleidingsmogelijkheden voor nieuwe trainers/begeleiders (bijv. bijscholingen, train-de-trainer cursus)
❑ Video-opnames of ander beeldmateriaal
❑ Website met informatie
❑ Voorbeelddocumenten (bijv. voorbeeld brief/e-mail, advertentietekst, vragenlijst)
❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)
❑ Kennis en ervaringen zijn niet vastgelegd/beschikbaar
❑ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

Borging samengevat

21. Als u terugkijkt op het Sportimpuls project en de vragen in deze vragenlijst, wat heeft de Sportimpuls uw vereniging/organisatie uiteindelijk opgeleverd?

Meer antwoorden mogelijk

- ❑ Aandacht voor gezondheidsbevordering (bijv. gezonde voeding)
- ❑ Activiteiten op het gebied van gezondheidsbevordering (bijv. workshop gezonde voeding)
- ❑ Kennis en ervaring met schrijven projectplan
- ❑ Kennis en ervaring met opzetten/uitvoeren project
- ❑ Kwaliteitsverbetering sport- en beweegactiviteiten
- ❑ Kwaliteitsverbetering trainers/begeleiders
- ❑ Meer betrokkenheid van ouders/verzorgers bij de vereniging/organisatie
- ❑ Meer betrokkenheid van trainers/begeleiders bij de vereniging/organisatie
- ❑ Meer betrokkenheid van vrijwilligers bij de vereniging/organisatie
- ❑ (Meer) monitoren/evalueren van sport- en beweegactiviteiten
- ❑ Toename aantal leden/deelnemers/klanten
- ❑ Toename aantal trainers/begeleiders
- ❑ Toename aantal vrijwilligers
- ❑ Uitbreiding/intensivering samenwerking met andere partijen
- ❑ Uitbreiding sport- en beweegaanbod
- ❑ Uitbreiding van andere/nieuwe groepen sporters in mijn vereniging/organisatie
- ❑ Verbeterd imago
- ❑ Vereniging/organisatie staat meer open voor de samenleving/buurt/andere doelgroepen
- ❑ Anders, namelijk … (open antwoord programmeren)
- ❑ Niets opgeleverd
- ❑ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

22. Welke factoren hebben ervoor gezorgd dat er structurele veranderingen (bijv. nieuw sportaanbod, nieuwe/intensievere samenwerking, meer mensen die wekelijks sporten) zijn opgetreden binnen uw vereniging/organisatie?

Noem de drie belangrijkste succesfactoren

1: ...(open antwoord programmeren)
2: …(open antwoord programmeren)
3: …(open antwoord programmeren)

❑ Niet van toepassing, er zijn geen structurele veranderingen opgetreden binnen mijn vereniging/organisatie (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

23. Welke factoren hebben juist structurele veranderingen (bijv. nieuw sportaanbod, nieuwe/intensievere samenwerking, meer mensen die sporten) binnen uw vereniging/organisatie beperkt of belemmerd?

Noem de drie belangrijkste beperkende of belemmerende factoren

1: ...(open antwoord programmeren)
2: …(open antwoord programmeren)
3: …(open antwoord programmeren)

❑ Niet van toepassing, er waren geen beperkende of belemmerende factoren (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

Tot slot

24. Zouden wij u naar aanleiding van deze vragenlijst nog mogen benaderen voor een aantal extra verdiepende vragen via een (telefonisch) interview?

❑ Ja
❑ Nee

Indien ja, wat is uw telefoonnummer?

25. Als u nog vragen of opmerkingen heeft over de vragenlijst dan kunt u die hieronder weergeven.

Bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Bijlage 2 Interviewschema groepsinterviews

Achtergrondinformatie project (vooraf invullen):
Projectnummer:
Titel project:
Soort project (regulier/KSG):
Gemeente(n) van uitvoer:
Interventie(s):
Doelgroep(en):
Budget:

Aanwezigen bij interview (naam + rol/functie): sportaanbieder (mag ook trainer zijn), projectleider en belangrijkste samenwerkingspartners

Borging (sport- en beweeg)activiteiten

1. Kunt u kort aangeven wat er tijdens het Sportimpulsproject is gedaan (soort activiteiten/interventies, doelgroep)?

2. In hoeverre worden de opgezette activiteiten (bijv. sport- en beweegactiviteiten, activiteiten voor trainers, ouders, etc.) op dit moment nog uitgevoerd?

   Indien activiteiten nog steeds worden uitgevoerd:
   - Welke activiteiten worden nog steeds uitgevoerd en op welke manier (frequentie, duur, door wie)?
   - Hoeveel (unieke) deelnemers zijn er gemiddeld per activiteit?
   - Wat heeft ervoor gezorgd dat activiteiten gecontinueerd konden worden (belangrijkste succesfactoren)?
   - Waren er ook belemmerende factoren bij het continueren van deze activiteiten?
   - Hoe en door wie wordt de uitvoering van de activiteiten op dit moment gefinancierd?
   - Het doel van de Sportimpuls is dat meer mensen gaan sporten en bewegen. Hoe wordt ervoor gezorgd dat deelnemers aan de activiteiten blijven sporten en bewegen (bijv. door vervolgaanbod, aanbod is al wekelijks)?
   - In hoeverre blijven de deelnemers daadwerkelijk structureel (wekelijks) sporten en bewegen en bent u tevreden met dit resultaat? Waarom wel/niet?
   - Bent u van plan om deze activiteiten te blijven aanbieden/uit te breiden? Waarom wel/niet?
   - Zijn de activiteiten opgenomen in het langetermijnbeleid van de vereniging/organisatie?
   - Zijn er nog uitdagingen/belemmeringen als het gaat om het continueren van deze activiteiten in de toekomst?

   Indien activiteiten zijn gestopt:
   - Welke activiteiten zijn gestopt en wanneer?
   - Wat was hiervan de belangrijkste reden?

Borging samenwerking

3. Is er met andere partijen tijdens het Sportimpulsproject samengewerkt (denk ook aan interventie-eigenaar, buurtsportcoach, gemeente)?

   Indien er is samengewerkt:
   - Was dit een bestaande of nieuwe partner?
   - Hoe zag deze samenwerking eruit (rol, taken)?
   - Was er sprake van cofinanciering in de projectperiode?

   Indien er niet is samengewerkt:
   - Waarom niet?

4. Wordt er met (een deel van) deze partijen nog steeds samengewerkt?

   Indien ja:
   - Met welke partij(en) en hoe? Is de samenwerking geïntensiveerd/uitgebreid?
   - Wat heeft ervoor gezorgd dat de samenwerking gecontinueerd kon worden (belangrijkste succesfactoren)?
   - Waren er ook belemmerende factoren bij het continueren van de samenwerking?
   - Bent u van plan om te blijven samenwerken en/of de samenwerking uit te breiden met deze partner(s)? Waarom wel/niet?
   - Bent u van plan om nieuwe partners te betrekken?
   - Zijn er nog uitdagingen/belemmeringen als het gaat om samenwerking met andere partijen?

   Indien er niet meer wordt samengewerkt:
   - Met welke partij(en)?
   - Wat is hiervan de belangrijkste reden?

Borging kennis en expertise

5. Tijdens het opzetten en uitvoeren van het Sportimpulsproject zijn kennis en ervaringen opgedaan. Bijv. over het plannen van activiteiten, de wijze van benaderen van deelnemers, het leggen van contacten met andere organisaties en het begeleiden van deelnemers. Zijn deze kennis en ervaringen vastgelegd/beschikbaar (denk aan een handleiding, opleidingen voor trainers, pool met opgeleide trainers, etc.)? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

6. Heeft de Sportimpuls geleid tot meer aandacht voor monitoring en evaluatie? Zo ja, hoe en door wie? Zo nee, waarom niet (wordt er dan wel geëvalueerd?)?

7. Algemene ervaringen met Sportimpuls en borging

8. Wegen de (tot nu toe) gemaakte kosten en inspanningen op tegen de behaalde resultaten? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?

9. Is er volgens u op tijd gestart met de borging van het Sportimpulsproject? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?

10. Als het gaat om de verschillende aspecten van borging (borging van activiteiten, samenwerking, kennis en expertise, etc.), had u ondersteuning/begeleiding willen hebben op een van deze gebieden? Zo ja, hoe en wanneer? Zo nee, waarom niet?

11. Wat is uw mening over de Sportimpuls subsidieregeling? Is de opzet ervan geschikt om structureel sport- en beweegaanbod te realiseren?

Tot slot

12. Heeft u nog andere opmerkingen over/toevoegingen aan dit interview?

Bijlage 3 Interviewschema telefonische interviews

Achtergrondinformatie project (vooraf invullen):
Projectnummer:
Titel project:
Soort project (regulier/KSG):
Gemeente(n) van uitvoer:
Interventie(s):
Doelgroep(en):
Budget:

Geïnterviewde (naam + rol/functie binnen het project): degene die er het meeste over weet.

Borging (sport- en beweeg)activiteiten

1. Kunt u kort aangeven wat er tijdens het Sportimpulsproject is gedaan (soort activiteiten/interventies, doelgroep)?

2. U heeft aangegeven dat de destijds opgezette activiteiten zijn gestopt.
   - Wanneer zijn de activiteiten gestopt?
   - Wat waren hiervan de belangrijkste redenen?
   - Wat had kunnen helpen om de activiteiten wel te continueren?

Borging samenwerking

3. Is er met andere partijen tijdens het Sportimpulsproject samengewerkt (denk ook aan interventie-eigenaar, buurtsportcoach, gemeente)?

   Indien er is samengewerkt:
   - Was dit een bestaande of nieuwe partner?
   - Hoe zag deze samenwerking eruit (rol, taken)?
   - Was er sprake van cofinanciering in de projectperiode?

   Indien er niet is samengewerkt:
   - Waarom niet?

4. Wordt er met (een deel van) deze partijen nog steeds samengewerkt?

   Indien ja:
   - Met welke partij(en) en hoe? Is de samenwerking geïntensiveerd/uitgebreid?
   - Wat heeft ervoor gezorgd dat de samenwerking gecontinueerd kon worden (belangrijkste succesfactoren)?
   - Waren er ook belemmerende factoren bij het continueren van de samenwerking?
   - Bent u van plan om te blijven samenwerken en/of de samenwerking uit te breiden met deze partner(s)? Waarom wel/niet?

Indien er niet meer wordt samengewerkt:

- Met welke partij(en)?
- Wat is hiervan de belangrijkste reden?

Borging kennis en expertise

5. Tijdens het opzetten en uitvoeren van het Sportimpulsproject zijn kennis en ervaringen opgedaan. Bijv. over het plannen van activiteiten, de wijze van benaderen van deelnemers, het leggen van contacten met andere organisaties en het begeleiden van deelnemers. Zijn deze kennis en ervaringen vastgelegd/beschikbaar (denk aan een handleiding, opleidingen voor trainers, pool met opgeleide trainers, etc.)? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

6. Heeft de Sportimpuls geleid tot meer aandacht voor monitoring en evaluatie binnen uw vereniging/organisatie? Zo ja, hoe en door wie? Zo nee, waarom niet (wordt er dan wel geëvalueerd?)?

7. Algemene ervaringen met Sportimpuls en borging

8. Heeft de Sportimpuls ondanks dat de activiteiten niet zijn voortgezet, uw vereniging/organisatie wat opgeleverd? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?

9. Is er volgens u op tijd gestart met de borging van het Sportimpulsproject? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?

10. Als het gaat om de verschillende aspecten van borging (borging van activiteiten, samenwerking, kennis en expertise, etc.), had u ondersteuning/begeleiding willen hebben op een van deze gebieden? Zo ja, hoe en wanneer? Zo nee, waarom niet?

11. Wat is uw mening over de Sportimpuls subsidieregeling? Is de opzet ervan geschikt om structureel sport- en beweegaanbod te realiseren?

Tot slot

12. Heeft u nog andere opmerkingen over/toevoegingen aan dit interview?

Bijlage 4 Tabel 3.1 volledig overzicht

Tabel 3.1 Aangeboden sport- en beweegactiviteiten, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=178)

Sport-/beweegactiviteit	%
Voetbal	22
Fitness, in een groep (binnen)	20
Gymnastiek/turnen	19
Fitness (buiten)	16
Spelvormen en/of beweegactiviteiten	16
Fitness, individueel (binnen)	15
Judo	15
Hardlopen/joggen/trimmen	13
Volleybal	13
Wandelsport	12
Freerunning	11
Danssport	10
Mountainbiken/toerfietsen/wielrennen	10
Tennis	10
Vecht- en verdedigingsporten	10
Yoga/pilates/poweryoga/tai chi	10
Zaalvoetbal	10
Badminton	9
Zwemsport	9
Beachvolleybal	7
Hockey	7
Korfbal	7
Atletiek	6
Basketbal	6
Boksen	6
Tafeltennis	6
Handbal	5
Jeu de boules	4
Honkbal/softbal	3
Kano	3
Rugby	3
Skeeleren/skaten	3
Waterpolo	3
Bowling	2
Darts	2
Duiksport	2
Klimsport	2
Paardensport	2
Roeien	2
Schaatsen	2
Schaken	2

Vervolg Tabel 3.1 Aangeboden sport- en beweegactiviteiten, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=178)

Sport-/beweegactiviteit	%
Squash	2
Zeilen/surfen	2
Biljart/poolbiljart/snooker	1
Bridge	1
Dammen	1
Golf	1
Midgetgolf	1
Motorrijden	1
Schietsport	1
Skiën/langlaufen/snowboarden	1
Anders	21

Bijlage 5 Tabel 3.3 volledig overzicht

Tabel 3.3 Soort voortgezette sport- en beweegactiviteiten, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=156)

Sport-/beweegactiviteit	%
Voetbal	19
Gymnastiek/turnen	15
Fitness, individueel (binnen)	14
Fitness, in een groep (binnen)	13
Fitness (buiten)	12
Spelvormen en/of beweegactiviteiten	12
Hardlopen/joggen/trimmen	11
Wandelsport	11
Yoga/pilates/poweryoga/tai chi	11
Freerunning	10
Judo	9
Volleybal	9
Basketbal	8
Danssport	8
Mountainbiken/toerfietsen/wielrennen	8
Hockey	8
Korfbal	8
Tennis	7
Vecht- en verdedigingsporten	7
Zwemsport	7
Badminton	6
Zaalvoetbal	6
Atletiek	5
Tafeltennis	5
Beachvolleybal	4
Handbal	4
Jeu de boules	4
Rugby	3
Skeeleren/skaten	3
Boksen	2
Kano	2
Roeien	2
Schaatsen	2
Squash	2
Zeilen/surfen	2
Biljart/poolbiljart/snooker	1
Bowling	1
Bridge	1
Darts	1
Duiksport	1
Honkbal/softbal	1

Vervolg Tabel 3.3 Soort voortgezette sport- en beweegactiviteiten, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=156)

Sport-/beweegactiviteit	%
Klimsport	1
Paardensport	1
Schaken	1
Schietsport	1
Skiën/langlaufen/snowboarden	1
Waterpolo	1
Anders	24

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl